# İŞÇİNİN SESİ

## ESKİŞEHİR MİTİNGİ BİR KEZ DAHA GÖSTERDİ:

# işçi sınıfı savaşı yükseltiyor!

●X 513, L●NDON N16 5QB ENGLAND

**İŞÇİNİN SESİ**

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

# Bir toplantı üstüne

Yoldaşlar,
Geçtiğimiz günlerde Paris'te eski DİSK sendikacılarından biri, Türkiye'de sendikal alanda ne yapılması gerektiği konusunu tartışmak üzere bir toplantı düzenledi. Toplantıya Avrupa'da ne kadar Türkiyeli sol hareket varsa hepsinden temsilciler davet edilmişti. Toplantıya biz de katıldık.

Toplantı, toplantıyı düzenleyen eski sendikacının yaptığı konuşmayla başladı. DİSK'in kuruluşu, eylemleri, bu eylemlerde oynadığı rolü uzun uzun anlatan eski sendikacı, sendikal alanda bugün ne yapılması gerektiği konusunda şu fikirleri savundu:

Türk-İş'le hiçbir şey yapılamaz, DİSK yeniden kurulmalıdır, ancak DİSK'in yeniden kurulması için koşullar henüz uygun değildir (Türkiye'de hâlâ faşizm varmış), o halde bugün için yapılması gereken illegal sendikacılıktır!

Bildiğimiz gibi illegal sendikalar kurma fikri, daha önce de bazı hareketler tarafından savunulmuştu. Biz, o günlerde Türkiye faşizm yaşadığı halde, Türk-İş kapatılmadığı için bu fikre karşı çıkmış, Türk-İş içinde mücadeleyi savunmuştuk. Böylece faşist iktidarın oyunu da tersine çevrilmiş olacaktı.

Bugün ise Türkiye'de köprülerin altından çok sular akmıştır. Legal çalışma olanakları hızla genişlemiş ve genişlemektedir. Sınıf, İzmir mitingiyle, Eskişehir mitingiyle, greviyle, gösterisiyle çoktan sınıf savaşımını yükseltmeye başlamıştır. Böyle bir durumda illegal sendikacılığı savunmak, artık faşizm yıllarında olduğu gibi bir hata değil, sınıfa ihanet olacaktır.

Türk-İş'le birşey yapılmaz fikrine gelince, bu fikir özünde sınıfa olan, değişime olan derin bir inançsızlığı göstermektedir. İşçiler militan, yığınsal eylem istemini yükselttikçe Türk-İş yönetimi köşeye sıkışmakta, taban baskısı Türk-İş'i değişime zorlamaktadır.

Türk-İş yönetiminde hiçbir değişiklik olmadığı halde bugünkü Türk-İş bile artık dünkü Türk-İş değildir. Kaldı ki Türk-İş yönetimini değiştirmenin, bu koca işçi örgütünü sınıf sendikası haline getirmenin nesnel olanakları bugün her zamankinden fazladır. Bu olanak gün geçtikçe daha da artacaktır.

Türkiye'de durum buyken, Paris'teki toplantıda Türkiye solunu temsil ediyoruz diye biraraya gelmiş kişilerin "DİSK'i yeniden kurmak için illegal sendikacılık" önerisi karşısında ağızlarını açıp birşey söylememeleri tek kelimeyle acıdır. Üstelik bu toplantıda, bugünlerde Türk-İş'te birleşmeyi savunuyor görünen akımların da temsilcileri vardı. Bu da gösteriyor ki, bu akımlar işçilerin Türk-İş'te toplanmasının, savaşımı orada yükseltmesinin can alıcı önemini derinden kavramış değillerdir. Türk-İş'te birliği yarım ağız, "politik" bir gerekçeyle savunmakta, bir yandan da gözlerini dükkanlarını daha rahat kurabileceklerini düşündükleri DİSK'in yeniden kurulması gibi yollardan ayırmamaktadırlar.

Bir kez daha belirtelim. 1960'lı yıllarda DİSK'in kurulması işçi sınıfının ileri ve geri kesimlerinin birbirinden ayrılmasını getirdi. Ama bunun yanı sıra DİSK sınıf savaşımı açısından çok önemli, tarihsel bir işlev de gördü. Şimdi kurulacak DİSK ise eski DİSK olmayacak, göreceği en önemli işlev işçi sınıfının sendikal birliğini sağlama yolunda atılan adımları geri döndürmek gibi uğursuz bir işlev olacaktır.

Toplantıda, sendikacı arkadaşın görüşlerine açıkça karşı çıkan, neden karşı olduğumuzu da tutarlı bir şekilde anlatan tek örgüt biz olduk. Bu, belki bizler için övünülecek birşeydir ama sınıfın yeniden ayağa kalkmaya hazırlandığı bu günlerde Türkiye solu açısından utanılacak bir durumdur. Hepinize yoldaşça selamlar.

*B.F., Paris*

# BİLDİRİ

İşçiler, emekçiler,
Resmi TKP'ye yuvalanan menşeviklerin sol güçlere karşı "mücadelelerinde" polisle işbirliği içine girmeyi eskiden beri adet haline getirdikleri biliniyor. Bunun son bir örneği, geçtiğimiz haftalarda Londra'da yaşandı.

Sahte TKP, Avrupa'dan topladığı yandaşlarını Londra'ya yığarak *İşçinin Sesi* taraftarlarına saldırdı. Saldırganlar hakettikleri cevabı alınca, bu sefer, polise yalancı şahit yazdırıp *İşçinin Sesi* militanlarını ihbar etmeye başladılar. İhbarcı menşevikler, polisin fabrikalardan toplayıp getirdiği işçiler arasındaki *İşçinin Sesi* taraftarlarını tek tek "teşhis ederek" tutuklattılar. Ancak, bu "teşhis geçitleri" bütün işçilerin gözü önünde yapıldığından Londra'daki Türkiyeli işçiler arasında büyük bir nefret uyandırdı. İşçiler, resmi TKP'nin işçiden yanaymış gibi görünen ama aslında işçiye yabancı cibilliyetini böylece yakından tanıdılar.

Sol hareket içinde ihbarcılığın-yalancılığın bayraktarlığını yapan, sol hareketi işçinin, emekçinin gözünde küçük düşürmeye çalışan bu menşevik ruhsuzluğu lanetliyoruz.

*Frankfurt İlericiler Birliği*
*9 Haziran 1986*



*21-22 Haziran günlerinde Londra'da LİB tarafından düzenlenen Barış ve Dostluk Festivali yapıldı. Türkiyelilerin yoğun olduğu Newington Green semtinde bir parkta düzenlenen festivale binlerce kişi katıldı.*

# Halkın sağlığıyla oynuyorlar

Çernobil'de nükleer patlama olduğu zaman bütün dünya burjuvaları ve bizim burjuvazi ayağa kalkmış, Sovyetler'i böyle önemli bir felakette komşularını uyarmadığı için suçlamıştı. Biz de o zaman Sovyetler'in böyle yapmakla suç işlediğini ama emperyalistlerin kendilerinin de bu suçtan arı olmadığını yazmıştık. 305. sayımızda T. Ufuklar yoldaş şöyle diyordu:

"Bu burjuvalar dil uzatmayı iyi beceriyorlar ama kendileri de bu sorundan arı değildir. Kârlarından önce insanlığı düşündüklerini hiç sanmıyoruz."

Bizim Türkiye burjuvazisinin yaptıkları bunu aynen gösterdi.

Kazanın olduğu ilk günlerde radyasyonun ne büyük bir felaket olduğu ve komşu ülkelerin insanlarının sağlığının nasıl bir tehdit altında olduğu büyük yaygaralarla, Sovyetler'e suçlamalarla birlikte yer alıyordu. Ardından biraz zaman geçti, bizim basında haberler değişmeye başladı.

Çizilen radyasyon haritaları bizden çok daha uzak başka ülkeleri içine alıyordu ama bizi almıyordu. Rüzgar ters estiği için bize gelmiyor dediler. Ama aradan çok zaman geçti. Bu rüzgar hiç mi düz esmedi?

Burjuvazi düpedüz yalan söylüyor ve yalnızca kârını düşündüğü için halkın sağlığıyla oynuyor.

Sovyetler'i çok suçlamışlardı haber vermedi diye ama şimdi kendileri haber vermiyorlar.

Fakat bu arada çok ilginç şeyler de oluyor. Suudi Arabistan'a ve başka ülkelere giden gıda maddelerinden, radyasyon olduğu için dönenler oldu. Kuveyt bazı Türk mallarının radyasyon nedeniyle alımını durdurdu.

Radyasyon tehlikesi yoksa bunlar nereden çıkıyor? Varsa, tehlike ve tedbirler ne zaman, ne şekilde halka açıklandı? Suudi Arabistan'dan dönen gıda maddeleri ne oldu? Çok açıktır ki içeride satıldı.

Karadeniz'de kalkanın fiyatı akıl almaz derecede düştü. Halk kendi kendine aldığı tedbirlerle radyasyonun etkilerinden uzak durmaya çalışıyor, ama hükümet hiçbir tedbir almıyor, açıklama yapmıyor.

Bir yetkili utanmazca şöyle diyordu: "Biz radyasyon var demedik, panik olmadı. Var deseydik panik olurdu." Bu durumda Sovyetler'e o kadar laf söylemeye ne hakları vardı?

Bir yandan ihraç malları geri döner, Karadeniz'de balıklar yenmezken burjuvazi öyle telaşa kapıldı ki bu kez gazeteler, "günde 4 bin ölçüm yapıyoruz" diye manşetler atmaya başladı. Ve sık sık radyasyon tehlikesi olmadığından söz etmeye başladı.

Günde 4 bin ölçüm neye hizmet ediyor acaba? Halkın sağlığına mı, burjuvazinin kâr hırsına mı? Ölçümlerin sonuçları açıklanmıyor. Açıklansa da doğruluğu çok su götürür.

Burjuvazinin işçilerin sağlıklı üretim yapmalarını sağlayabilmekten yoksun olduğunun daha başka pekçok örneği var.

Gazetelerin yazdığına göre Türkiye'de her yüz kişiden elli dördü verem mikrobu taşıyor. Bunun suçlusu gerekli sağlık tedbirlerini almayan, işçilerin yeterli beslenebilecekleri ücreti ödemeyen, temiz yaşam koşullarını sağlamayan burjuvazinin ta kendisidir.

Hastalıkların bu kadar yüksek olduğu, işçilerin kırkında mezara sokan bir ücretle çalıştırıldığı Türkiye'de artık hastanelerde yemekler de parayla veriliyor. Çoğu açlık, sefalet, kötü beslenme yüzünden hastaneye düşen insanlar eğer parası yoksa orada da açlıkla yüz yüze.

Burjuvazinin sağlık sorununa yaklaşımı halkın sağlığını düşünmekten çok uzaktır. Bütün dünyada aspirin tartışması sürerken, zararlı etkileri yüzünden yasaklanması konu edilirken bizde bir yetkili çıkıp "Türk çocuklarına aspirin birşey yapmaz" dedi. Bu kadar bilimsellikten uzak bir yaklaşım halkın sağlığı ile alay etmek demektir.

Burjuvazinin işçi sağlığını düşünmesi için işçi yanlısı falan olması gerekmiyor. Yarın yine üretimin aynı enerjiyle sürmesi için, işçi sınıfının sınıf olarak devamı için burjuvazinin bu sorunu çözmesi gerekir. Yani burjuvazi işçiyi sömürebilmek için, kendi düzenini sürdürebilmek için sağlık sorununu çözmek zorundadır. Ama bizim burjuvazi bunu bile yapmaktan acizdir.

Radyasyonlu diye dışarıda satılmayan malı içerideki halka satan burjuvazi, halkın sağlığıyla oynuyor demektir. Bu burjuvazi artık yönetmemelidir.

*N.D. Londra*

KAVGA VE YORUM

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

# İŞÇİNİN SESİ

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:309, 7 Temmuz 1986

*Eskişehir mitingi bir kez daha gösterdi:*

# İşçi sınıfı savaşı yükseltiyor

Eskişehir mitingindeki işçinin yüzü öfke dolu, bakışları kararlı, sıkılı yumruğu havadaydı.

Eskişehir mitingi Türkiye işçi sınıfının savaşımının büyük bir hızla yükselmekte olduğunun göstergesi oldu.

Eskişehir mitingi Türk-İş'in eylem dizisinin sekizincisiydi. Eylemlerin en sonunda da — eğer sonuç alınamazsa kaydıyla — genel grev kararı var. Fakat Eskişehir mitingi de gösterdi ki genel grev kararını uygulamak için beklemeye gerek yok. İşçinin sabrı taşmıştır.

Eskişehir mitinginde en büyük coşkuyla bağırılan ve en sık atılan sloganlardan biri "işçiler el ele genel greve" olmuştur.

## İşçinin dedikleri

Mitingde bir işçinin çakmak çakmak gözleri, çatılmış kaşlarıyla şu söylediklerini buraya aktaralım:

"Avrupa ülkelerinde 65 yaş uygulanıyor ama onlar adamların yiyeceğini, içeceğini, istirahatini de temin ediyor. Bizim hükümetimizde o yok. Ben 8 saat kazma sallıyorum, sabahlara kadar dinlenemiyorum ki, ben 65 yaşında nasıl vagonete biner vagonet basarım, yol basarım?

"Bizim bu işçiler, bak bütün vatandaş ekmek diye bağırıyor. Açız yani. Şu anda 50 bin lira maaş için çalışıyorum. 4 çocuğum var, geçinemiyorum.

"Bu mitinglerin veya yürüyüşlerin yeterli olduğuna inanmıyorum. Daha büyük olması lazım bu işlerin. Hükümetin, bakanlığın önünde olması lazım veya genel grev olması lazım. Genel grev.

"Hükümetin çalışma bakanının istifa etmesi lazım. Çünkü emeklilik yaşının 65 yaş olarak uygulanmasından dolayı bu işçiye yazık değil mi? Demiryolunda çalışan, karayolunda, hava yolunda her yerde çalışan işçilerin 65 yaşında çalışması hiç mümkün değil bence."

Bunu söyleyen demiryolu işçisi arkadaş yumruğunu havada hesap sorarcasına sallayarak "mezarda mı emekli edeceksiniz?" diye haykırıyordu.




*Genel grev kararını uygulamak için beklemeye gerek yok. Artık işçinin sabrı taşmıştır.*

## İzmir'den daha ileri

Eskişehir mitingi İzmir mitinginden daha ileriydeydi. İşçilerdeki öfke ve kararlılık daha iyi yansıyordu. Bütün işçilerin coşkulu ve kararlı bir biçimde haykırdığı sloganlar bunu çok güzel gösterdi.

"İşçiler el ele genel greve", "hükümet istifa", "şartlı greve hayır", "ekmek, barış, özgürlük", "hükümet dinlesin, Eskişehir inlesin" gibi sloganları işçiler yürüyüş boyunca hiç durmaksızın ve militanca haykırdılar.

Mitinge kadın işçilerin katılımı da oldukça yüksekti. Kol kola girmiş ve düzgün sıralar oluşturmuş kadın işçiler sloganlara aralıksız ve coşkulu katılımlarıyla savaşım kararlılıklarını gösterdiler. Tekerlekli sandalyesiyle yürüyüşe katılan ve elinde bir de pankart taşıyan işçi kadın büyük sevgi topladı.

## Polisin boşuna çabaları

Miting öncesinde ve miting sırasında polisin caydırma çabaları sonuçsuz kaldı.

Miting öncesinde polis, ev ev dolaşarak, özellikle Otomobil-İş üyesi bazı işçilerden, mitinge katılmamalarını istedi. Ama bu işçiler mitingdeydiler.

Yürüyüş ve miting boyunca polis araçları ve helikopterleri "evlerinize dönün" çağrıları yaptı. Buna karşılık işçilerin tavrı daha kararlı slogan atmak oldu.

Polis helikopterleri tehlikeli düzeylerde alçaktan uçuş yaparak korku yaratmaya çalıştılar. Etrafı toza boğdular ve işçilerin miting şapkalarının uçmasına neden oldular.

Bütün bunlar işçilere polisin "sevimli" rolünü bir kez daha göstermekten öte hiçbir işe yaramadı.

Mitingde hoş olaylar da oldu. TRT kameramanı Şeref Özer bir başkomiserden mitingin başlama yerini öğrenmek isterken arkalardan fırlayıp gelen Ruhan Şaşmaz adlı komiserden dayak yedi. TRT muhabiri Erdal Pekdemir kendini tanıtınca bu kez polis, "ben sizi sendikacı sandım" dedi.

Şu işe bakın. Özrü kabahatinden büyük. Sendikacıyı dövmek ne kadar normal geliyor polise !

## Burjuva basın korku içinde

İşçideki militanlık ve eylemin düzeyi ile burjuva basının haber boyutları ters orantılı gidiyor. *Tercüman*'da aynı gün Evren ve Özal'ın katıldığı İstanbul metrosunun temel atma töreniyle ilgili haber ve resimler birinci sayfanın dörtte birini kaplarken işçilerin bu büyük eylemi sayfanın altında küçük bir haber olarak çıktı. *Milliyet*'te aynı gün manşet haber, radyasyon ölçümleri idi. Haber *Günaydın*'da birinci sayfada hiç yer almadı.

Burjuva basın Eskişehir mitingini bilinçli olarak küçültmeye çalıştı. Ama bunu yaparak işçi sınıfından korkusunu sergiledi.

Burjuvazi korkmakta haklıdır. İşçilerin savaşımı hızla yükseliyor.

İşçi sınıfı, gücünü meydanlarda gösteriyor. Genel greve hazırlığını pekiştiriyor. Bugün gücünü sadece hissettirerek burjuvazinin kendisine deldirdiği yasaları, Anayasayı, yarın paramparça edeceğini militan eylemiyle kanıtlıyor. Burjuvazinin devletini, polisini takmadığını gösteriyor.

Burjuvazi korkmakta haklıdır. İşçi sınıfı ülkeyi, halkı devrime götürüyor.

*Nezihe Dalyan*

# Plastifay grevinin öğrettikleri

1985 yılı sonlarında başlayan ve 1986 Mart'ında son bulan Plastifay grevine aktif katılmış bir işçi arkadaşımız bir yoldaşımıza grevle ilgili düşüncelerini, anılarını anlatmış. Grev süresince olanlar, işçi sınıfının bir yandan savaşımın utkusu için koşulları nasıl titizlikle dikkate aldığını ama öte yandan büyük bir yaratıcılıkla yasaların, yasakların nasıl üstünden aşıp geçtiğini gösteren güzel örneklerle doludur.

Öte yandan Plastifay grevi işçi sınıfının sınıf bilincinin, sınıf dayanışması fikrinin nerelere yükselmiş olduğunu göstermesi açısından da çok öğreticidir.




SORU: Plastifay grevine aktif katılmış bir işçisiniz. Bize grev öncesinde nasıl örgütlendiğinizi, grev kararını nasıl aldığınızı anlatır mısınız?

YANIT: Fabrikada hem Petrol-İş hem de Laspetkim-İş üyeleri vardı. Ben Laspetkim-İş'liydim. Laspetkim-İş işkolu barajını aşamayınca hep birlikte Petrol-İş'e geçmeye karar verdik. Topluca Petrol-İş'e gittik, üye olduk. Ancak şunu belirteyim, eski DİSK'li olduğumuz için Petrol-İş yöneticileri tarafından yeterince sıcak karşılanmadık. Bu doğru olmuyor.

Gerek Petrol-İş'e geçerken, gerekse grev hazırlıkları ve grev sırasında çok güçlüklerle karşılaştık. Biraraya gelip konuşmak bile zordu. Önce birbirimizle fabrika içinde tuvaletlerde görüşmeye başladık. Çünkü bırakın iş saatlerinde, yemek sırasında bile birkaç kişinin toplanıp konuşması kuşkuyla karşılanıyordu. Niye konuşuyorsunuz, ne konuşuyorsunuz, başınızı eğip konuşuyorsunuz diye soruşturma yapılıyordu.

Kahvede de 4-5 kişiden fazla bir masada oturup konuşamıyorsun. Sakıncalı oluyor. İçeride zaten polis var.

Bunun üzerine uzak semtlerde birahanelerde filan konuşmaya başladık. Geceleri arkadaşların evine gidiyorduk.

SORU: Peki toplantı yapmak için neden sendikaya başvurmadınız? Orada toplanmanın bir sakıncası yok.

YANIT: Başvurduk. Genel merkezde toplantı yapmamızı istemediler. Kahveye gidin dediler. Sakıncalarını anlattık, bu sefer sizin şubeniz Boğaziçi, 4. Levent'teki şube binasına gidin dediler.

Şubeye gittik kapalı. Saat 5'ten sonra kimse bulunmazmış. Biz zaten 5'e kadar çalışıyoruz. O şubenin görevi işçilere yardım etmek değil mi? Memurlaşmaya doğru bir eğilim var aslında. En azından bir çaycının, ne bileyim bir sekreterin bulunması gerekiyor. Ya da versinler anahtarı bize, nöbet tutalım. Arkadaşlarla beraber gidiyoruz, kimse yok, geri dönüyoruz tekrar. Örgütleşmemiz hep bu şekilde oldu.

Sendika binasında greve çıkmadan önce bir kere toplantı yapabildik. Onun haricinde yapamadık.

SORU: Gerçekten bu çok önemli. İşçiler sendika binalarını rahatça kullanabilmeli, buralarda oturup konuşabilmeli, sorunlarını görüşebilmeli. Bu sendikaların üstüne düşen can alıcı bir görev. Peki, bize grevin başlamasını anlatır mısınız?

YANIT: Grev bildiğiniz gibi 1985 Aralık'ında başladı. 3 aydan fazla sürdü. 122 işçinin hepsi greve katıldı. Bu yıl 19 Mart'ta bitti. Kışın en soğuk aylarına rastladığı için çok zorluk çekildi.

Greve çıkmadan önce hep birlikte sendikada toplandık. Toplantıya Cevdet Selvi de katıldı. Kim sonuna kadar dayanmazsa, içeri girmeye kalkarsa ... şeref ve namus sözü verdik.

Greve başlanacağı gün fabrikanın önüne gittik. Bir baktık ana baba günü. Duyan gelmiş, geliyor. "Bu işyerinde grev var" pankartını astık. Yasaya göre, biliyorsunuz, iki kişiden fazlasının fabrika önünde durması yasak.

Polis de geldi. Kağıthane karakolu oraya toplandı. Bize olay çıkmasın dediler. Biz de olay çıkarmak istemiyoruz, görevimizi yapıyoruz, pankartımızı asıyoruz dedik. Gelenler de biz arkadaşları tebrik etmeye geldik diyorlardı. Dağıtmak imkansızdı. Kimse birşey diyemedi.

Daha sonra bir arkadaş, "haydi arkadaşlar, herkes görevine, dağılalım" dedi. Grev gözcüsü arkadaşlarla öpüşüp ayrıldık. Kahvelere dağıldık.

Yalnızca iki grev gözcüsünün olması, tabii birçok açıdan kötü. Mesela, yasalara göre, grev sırasında, fabrikaya birşey olursa bu sendikanın, işçilerin suçu. Bizim korkumuz da buydu. İçeride yangın çıkarma vb. sabotaj olabilirdi. Hem sorumlusun hem de yalnızca iki kişisin.

Devamlı grev gözcüleri bekledi. Gece gündüz, 8'er saat, vardiya vardiya. Her vardiyada 4 arkadaş bekliyordu. Çünkü yanımızda büyük bir fabrika vardı. İşveren işi genişletmek istiyordu. O fabrikayı satın aldı. Biz o fabrikada da beklemeye başladık.

Grev gözcülüğü çok zor oldu. Yasalara göre çadır kuramıyorsun. Soba kuruyorsun, polis gelip sobayı alıyor. İşveren şikayet ediyormuş. Amacı bizi yıpratmaktı. Yağmur altında, soğukta 8 saat nöbet bekliyorsun. Nöbetten sonra hasta olup eve gidiyor, iyileşip tekrar dönüyorduk. Vücutça yıprandık ama moral olarak yıpratamadılar.

SORU: İşverenin grev karşısındaki tutumunu biraz daha anlatır mısın?

YANIT: İçeride çalışan bazı arkadaşlar vardı. Elektrikçi, kazancı, bekçi vb. Bunun yanı sıra mühendisler girip çıkıyorlardı. Ama bunlar üretim yapamıyordu. Bakım yapıyorlardı.

Haber aldık, işveren bu içeride çalışanların bazılarına yemek vaadinde bulunmuş, makinaları yağlayın, devreleri boşaltın diye. Fabrika kimya fabrikası olduğu için asitler devrelerde kalırsa çürümeye yol açıyor. Biz devrelerin boşaltılmasına karşı çıktık. Arkadaşlara devreleri boşalttırmadık.

Bir de en önemlisi, işverenin, işçileri satın alma, bölme girişimleri oldu.

Grev süresince sendika ayda 25 bin lira ödeme yaptı kişi başına. Bir de baktık, ayda 25 bin lira alan, ortalıkta meteliksiz gezen kişi 60 bin liralık mont giyiyor.

Biz de gözümüzü dört açtık. Bazı arkadaşları içkili yerlerde filan da yakaladık. Öğrendik ki patron bir gurup işçinin evlerini dolaşıyormuş.

Biliyorsunuz grevden önce söz vermiştik. İşverenin bu girişimleri sonucunda grevden dönmek isteyenler olunca, arkadaşlar başta verdiğimiz sözü hatırlatıp, alay ettiler. Öbürleri başlarını öne eğdiler. Böyle, böyle grevi sonuna kadar götürdük. Dönen, çalışmaya başlayan olmadı.

Bir de Kiplas meselesi var. Biliyorsunuz işveren sendikası. İşverene grev ne kadar sürerse sürsün işçilerin zam isteğini kabul etmeyeceksin demiş. Zararını ben karşılarım demiş. Plastifay'ın günlük kazancı 50 milyonmuş. Düşünün Kiplas bunu karşılamış.

Bizim işveren devreler boşaltılmadığı için makinaların çürüdüğünü anlamış, bir yandan yatırım yapıyordu. Yan tarafta bir ünite kuruyordu. Yatırım 1 milyar 200 milyonluktu. Bizim istediğimiz saat ücreti ise ilk etapta 160 liraydı. Grev sürdüğü takdirde 200 lira isteyecektik. Bizim istediğimizi vermemek için 1 milyar 200 milyonluk yatırım yapıyordu. Tabii sırtını Kiplas'a dayamıştı. Ama bizim de sırtımız kalındı.

SORU: Nasıl kalındı?

YANIT: Söylediğim gibi, sendika kişi başına ayda 25 bin lira




veriyordu. Bu para çok yetersiz. Ama fabrikalardan, işçilerden, mahalleliden, işçi ailelerinden büyük yardım gördük. Yiyecek yardımı, sabun, şeker, çay, yağ, pirinç. Aralarında topladıkları para yardımları. En büyük desteğimiz işçiler oldu.

Mahalledekiler grev yerine sürekli sıcak çorba, çay, yemek getiriyorlardı. Fabrikalardan hergün iki-üç temsilci geliyordu, bütün işçiler birarada gelemiyordu. Getirdiklerini grev yerinde bize sanki satış yaparmış gibi veriyorlardı. Ayrıca kahvede de çaylar indirimliydi.

Biz grevdeyken Suni Deri de greve çıktı. Birbirimizle çok yardımlaştık. Onlar da işçilerden büyük destek gördüler.

Çevredeki fabrikaların hemen tümünde işçiler bize birer günlük yövmiye dayanışmasında bulundular. Çok anlamlıydı.

SORU: Bu hayat pahalılığında, ücretlerin bu durumunda işçilerin gösterdiği dayanışma gerçekten çok anlamlı. Bence bu, sınıf bilincini çok güzel yansıtıyor. İşçiler sizin grevinizin yalnızca sizin savaşımınız olmadığını, işçi sınıfının savaşımı olduğunu çok iyi görmüşler.

Sanıyorum sizin fabrikada pek kadın işçi yoktu. Grevci işçilerin eşleri, aileleri ne yaptı?

YANIT: Onlardan da çok büyük destek gördük. Evleri fabrikaya yakın olanlar devamlı çay getiriyorlardı. Yemek getiriyor, grevcilere kazak, kaşkol, eldiven örüyorlardı.

Aileler arasında da büyük bir dayanışma oldu. Hali vakti daha yerinde olanlar diğerlerine yardım etti. Diğer işçilerden kendilerine gelen yardım fazlaysa öbür ailelere dağıtıldı. Köyden geliri olanlar bu gelirlerini ortaya koydu.

Grev boyunca işçi arkadaşlardan, ailelerimizden gördüğümüz dayanışma gerçekten çok güzeldi. Dedim ya bizim sırtımız da kalındı.

SORU: Sözleşme imzalanıp grev bittikten sonra ne oldu?

YANIT: Ne yazık ki kötü şeyler oldu, oluyor. Bir kere grevde geçen süre için birikmiş alacaklarımız bir defada ya da taksit taksit ama bir ay içinde ödenecekti. Böyle anlaşmıştık. İşveren 25-30 bin lira verip işi savsakladı. Sendika buna karşı çıkmalı, hakkımızı almalıydı. Birşey yapmadı. Hak grevi yasak ama sendikanın yapabileceği başka şeyler de bulunabilir.

Sonra işyerinde baskılar yoğunlaştı. Gazete okumak suç. Tuvalete gitsen niye gidiyorsun diyorlar. Birbirimizle konuşsak konuşmayın diyorlar. Yemekte bile konuşamıyoruz. Temsicilerin telefon konuşmaları dinleniyor. Artık telefonda şifreli gibi konuşur olduk.

Başka bir nokta, işçi çıkarmalar oldu. 8'er 8'er atılmalar oldu. Yasaya göre bir kerede daha fazla işçi atmak yasak, ondan böyle yapıyorlar. Atılanlar hep ileri, lider işçiler. Sendika birşey yapmıyor.

Ayrıca işyerine emekli subayları, albayları soktular. Orduevini işçi sesini çıkarmasın diye içeriye doldurdular.

Grevden sonra işveren bizi topladı. İşyeri temsilcilerine dışarı çıkmalarını emretti ve "150 milyar lira zararım var, bunun acısını sizden çıkaracağım" dedi.

Doğru sendikaya gittik, durumu anlattık. Bir işveren bizimle böyle nasıl konuşabilir, dedik. Sendikanın tutumu bizi yumuşatmaya çalışmak oldu. Bize "hangi işveren işçisiyle oturup beraber yemek yer" diyerek işvereni övdüler.

Biz orada oturup normal yemeğimizi yiyoruz, adam orada pirzolasını yiyor, bifteğini yiyor. Sonra da kalkıp sendika bize böyle diyor.

Bence sendikanın bütün bu konularda yapabileceği şeyler vardır. Hak grevi yapamıyorsa yürüyüş yapsın, miting yapsın. Sesimizi yükseltmek zorundayız.

*İşçinin Sesi:* Size çok çok teşekkür ediyor, savaşımınızda başarılar diliyoruz.

# Sendika binaları mesai saatleri dışında da açık olmalı grevci işçilerin karargahı olarak kullanılmalı

Plastifay grevine aktif olarak katılmış işçi arkadaşımızın anlattıkları, sendikaların işleyişine, binalarının kullanılışına ilişkin önemli bazı sorunları bilince çıkarıyor.

Bunlardan biri ve daha genel olanı, sendikaların işleyiş saatleridir.

Sendika işçilerin örgütüdür. İşçilerle içiçe, işçilerin içinde olmak durumundadır. İşyeri sendika temsilcileri, işçilerle sendika arasında bağ işlevi görürler. Ama tek başına bu yeterli değildir. İşçi tabanın sendikayla doğrudan yakın bağı olmalıdır.

Bu hem genel olarak her zaman önemlidir, hem de bugün özellikle önemlidir. Bugün işverenler, kendi adamı olan formenleri, mühendisleri sendikaların işyeri temsilcisi olarak ataması için dayatma yapıyorlar. İşçilerin istediği kişi işyeri sendika temsilcisi olursa, bu kez de fabrikalarda işçiyle temsilci arasındaki ilişkiye sansür konuyor.

Yani bugün sendika binası iki açıdan özel önem kazanıyor. İstenmeyen bir temsilci varsa, işçinin onu atlayıp doğrudan sendikayla iş görmesi için. İstenen bir temsilci varsa, işçinin onunla rahat bir ortamda oturup görüşmesi için.

Gelgelelim, her iki açıdan da sendikalar üzerlerine düşeni yapmıyorlar. Sendika işçinin işi bitirdiği saatte kapanırsa işçi ne zaman sendikaya gidebilecek? İşçiler temsilci ile nerede ve nasıl rahat görüşebilecekler?

Bu nedenlerle, sendika binaları üyelerinin mesai saatleri dışında da açık olmalıdır. İşleyiş buna göre ayarlanmalıdır. Gerekirse üye işçiler sırayla nöbet de tutabilirler.

Bunun hiçbir yasal engeli yoktur. Hatta 2821 nolu Sendikalar Kanunu'nun 16. maddesi, sendika yönetim kurullarının görevleri arasında şunu da sayıyor: "Gerekli gördüğü hal ve konularda üyelerinden bir veya birkaçına yetki vermesi veya ilgilileri görevlendirmesi." Demek ki bu alanda tek sorun sendika yönetimlerinin bazı şeyleri gerekli görmeleridir.

Sendika yönetimleri gereklilikleri görmüyorlarsa onlara göstermek gerekir. Sendika binaları mesai saatleri dışında da açık olmalıdır.

Bununla bağlı olarak ikinci sorun, sendika binalarının özellikle grev sırasında görmesi gereken işleve ilişkindir.

2822 nolu Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 38. maddesi, "greve katılan ... işçilerin ... işyeri önünde veya civarında topluluk teşkil etmeleri yasaktır" diyor.

Aynı kanunun 48. maddesi, "işyeri ve çevresinde grevciler veya grev gözcüleri için işçiler veya işçi sendikası tarafından kulübe, baraka ve çadır gibi barınma vasıtaları kurulamaz" diyor.

Yine aynı kanunun 77. ve 79. maddeleri, 38. ve 48. maddedeki yasaklara uymayanlar için ceza getiriyor.

Burjuvazi ve onun devleti işçilerin grevlerinden, her düzeyde sınıf savaşından ölesiye korktuğu için bu azılı gerici yasaları getirmiştir. Grev gözcülerine neredeyse şemsiye bile yasaklanmıştır. İki grev gözcüsünün dışında kalan grevci işçiler için ise neredeyse ev hapsi getirilmiştir.

Bu uygulamaların böyle sürüp gitmeyeceği açıktır. Ancak şimdilik şu sorun açıktadır: Grevci işçiler nereye gitsinler?

Sendikalar bu soruna çözüm getirebilirler: Grevci işçiler en yakın sendika binasına gitsinler, grev boyunca orayı karargah olarak kullansınlar.

Grev işçilerin birarada olmasını, sık sık toplantı yapmasını, sendikayla birlikte yeni yeni kararlar almasını gerektirir.

Öte yandan 2821 nolu yasada sendikaların faaliyetleri arasında "grev ... idare etmek" (32. madde) ve "üyelerinin ... bilgi ve tecrübelerini yükseltmek için çalışmak" (33. madde) da vardır.

Grevci işçiler işyeri önünde ve çevresinde topluluk oluşturamıyorlar, nasıl toplantı yapacaklar? Sendikayla birlikte, nasıl yeni yeni kararlar alacaklar?

Sendika grevci işçileri kahvelere dağıtırsa grevi nasıl idare edecek? Sonra, üyelerinin bilgi ve tecrübesini yükseltmek için grev çok güzel bir olanak değil mi? Örneğin, 1960 sonrasındaki tarihsel bazı grevler, polisin, ordunun nasıl grevcilere saldırdığı, fabrika önlerinde verilen barikat savaşları gibi bir konunun işlenmesi, bilgi ve tecrübe arttırma değil mi?

Grevci işçiler grev boyunca sendika binasında rahatça toplaşabilmeliler. Dayanışma göstermeye gelen işçiler grevcileri toplu halde burada bulabilmeliler. Bunların önünde hiçbir yasal engel yoktur. Bu konuda da tek sorun, sendika yönetimlerinin gereklilikleri görmesi, göremiyorsa bunun onlara gösterilmesidir.

Sendika binaları, genel olarak, mesai saatleri dışında da açık olmalıdır. Özellikle de grevci işçilerin karargahı olarak kullanılmalıdır.

*İşçi sınıfının bilinci 12 Eylül öncesinden çok daha yüksek. Tüm gücümüzle işçilerin arasına dalalım. Enerji ve coşku orada!*

# Bir "tartışma" ve düşündürdükleri

*Kadir Seven — Ankara*

**Tek bir yolumuz var: Kadroları pratik içinde sınamak, yan çizenlere, gönülsüzlere karşı acımasız olmak. Parti kendini bunlardan kurtarmalıdır. Kurtarmalıdır ki, devrimin gerçek gönüllülerinin yüreğini varlıklarıyla karartmasınlar.**

12 Eylül askeri faşist darbesiyle beraber Türkiye devrimci hareketi ağır bir yenilgi yaşadı. Bu yenilgiden partimiz de kendi payına düşeni aldı.

Yenilgi sonrası, devrimci hareketler için genel olarak yığın ilişkilerinin koptuğu, yığınlarla bağların asgari düzeylerin de gerisine çekildiği, bir içine kapanma, kendine dönme dönemidir. Yani, parti yaşamının neredeyse en zor dönemidir. Çelişkiler içeride yoğunlaşır, yığından kopuk kimi kadrolarda koflaşma, esnaf "devrimciliği", kişilerle uğraşma, dedikoduculuk vb. eğilimler ortaya çıkar. Yoldaşlık duygularının zayıflaması, en genel anlamıyla, yozlaşma belirtileri yaygınlaşır. Buna bir de göçmen yaşamını eklersek, bu tür eğilimlerin kendilerini daha da derinden hissettirecekleri açık bir gerçektir.

Bu durum, her türlü öznel niyetin dışında, nesnel bir gerçektir. Bu nesnellik, bizi, bu gerçeği cesaretle niteleyip aynı cesaretle üzerine gitme göreviyle karşı karşıya bırakır.

İdeolojimizin doğruluğuna, Türkiye gerçeğini doğru değerlendirdiğimize inanıyorsak, bu cesareti kendimizde buluruz. Bunun yolu da partinin, belirlemiş olduğu taktikleri ısrarla gerçekleştirmeye çalışmasından geçer.

Devrimci görevler yerine enerjisini kişilerle uğraşmaya harcayanlardan, doğrultusunu parti program ve tüzüğüne göre belirlemek yerine çeşitli kişilerin tutum ve davranışlarına göre belirlemeye çalışanlardan bu konuda tutarlı bir tavır beklemek hayaldir. Geçirilen dönemin kimi nesnel olumsuzluklarıyla savaşmak yerine, bunları kendilerine basamak etmeye çalışanların devrime ve partiye bir yararı olamaz. Bu kişiler parti saflarında devrimci coşku ve yoldaşça güven yerine dedikodu, mızmızlık ve güvensizlik yayarlar. Devrime ve partiye yarar değil zarar verirler. Parti, fonksiyonlarını etkin olarak yerine getirebilmek için kendini bu tür unsurlardan kurtarılmalıdır, kurtarmıştır. Eğer becerebilirlerse, böylelerinin yapabilecekleri tek bir yararlı iş vardır: Ellerini partinin yakasından çekmek ve devrime gönül vermiş insanların inançlarını sarsmaya, yüreklerini karartmaya çalışmaktan vazgeçmek.

Diğer yandan, parti saflarında geçmiş dönemin yarattığı olumsuzlukları taşıyan, yozlaşmış ve koflaşmış, ancak çeşitli kişilere tutunarak ve bazı ilişkileri kullanarak kendilerini gizleyebilecek olan kimi ikiyüzlülere karşı da tedbirler almak zorundadır. Böylelerini tespit etmek birinci türden olanlara göre daha zordur. Tek bir yolumuz var: Kadroları pratik içinde sınamak. Yan çizenlere, gönülsüzlere karşı acımasız olmak. Bu tür unsurları pratik içinde sınayarak, bunların gizlendikleri yerlerden çıkmalarını sağlamalıyız. Parti kendini bunlardan kurtarmalıdır. Kurtarmalıdır ki, devrimin gerçek gönüllülerinin yüreğini varlıklarıyla karartmasınlar.

Ortaya bir sonuç çıkıyor yoldaşlar: Ukalalık ettiğim düşünülmesin, küçülmek gerek. Türkiye devrimine ve partimize, yönünü Marksizm-Leninizme ve onun ülkemiz somutuna uygulanışının ürünü olan program ve tüzüğümüze göre belirleyen, devrim için bütün kararlılığıyla savaşan ve üretken kadrolar gerek.

"Zaten az adamımız var," denmemeli. "Hiç adam yok, ama yine de çok adam var, çünkü işçi sınıfında ve toplumun gittikçe farklılaşan tabakalarında karşı çıkmak isteyen huzursuz kişilerin sayısı her yıl biraz daha artıyor." diyor Lenin, bir "adam yok" tartışmasında. Türkiye de şimdi böyle bir süreçte ilerliyor.

İşçi sınıfı büyük oranda tazelendi. 12 Eylül öncesine oranla bilinç düzeyi daha da yüksek ve enerji dolu. Toplum giderek hareketleniyor. Yarının öncü kadroları giderek oluşuyor ve gelişiyor. Şimdi görev, partimizin de doğru bir biçimde belirlediği gibi, bunlara ulaşabilmek, bunlarla kaynaşabilmek. Geçmişin bir avuç tortusunun, adam kaygusuyla, ayağımıza dolaşmasına izin vermeyelim. Özverisi sınırsız ve çelik bir disipline sahip, kararlı ve üretken kadrolarla, usta örgütçülerle yığınlara dalalım. Enerji ve coşku orada.

*SHP'nin yaptığı, yığınların istemlerini birer süs çiçeği gibi kullanmaktan öte değil.*

# SHP'nin barış ve demokrasi paneli

*Kerim Bal*

20.2.1986 Cuma günü saat 21'de SHP Menemen ilçe örgütü Menemen belediyesi düğün salonunda "Barış ve demokrasi" paneli düzenledi.

SHP'nin belediye başkanlığını kazanmasından sonra Menemen, İzmir'deki sosyal-demokrat hareketin odak noktası oldu. Bununla bağlı olarak bu paneli burada düzenlediler.

Paneldeki konuşmacılar Türkiye'de tanınmış simalardı. Aralarından üçü Barış Derneği davasından yargılanan kişilerdi. Panelde Reha İsvan, Ali Sirmen, Erbil Tuşalp, Kemal Anadol ve SHP yönetim kurulu üyesi Yakup Kepenek konuştu.

Panele katılım dar oldu. Panelin mesai günü yapılması, saatinin gece 21 olması düşündürücü konular. Aklımıza bazı "neden"ler geliyor.

Niye tatil günü değil? Neden daha erken saatte değil? Katılım fazla olurdu da ondan mı? Menemen ve çevre halkının katılımı fazla olurdu ve "barış ve demokrasi" konusunda sosyal demokratların çözümsüz, yüzeysel yaklaşımları katılan kişileri hoşnutsuz ederdi de ondan mı?

Tabii ki paneli hazırlayanların öznel düşüncelerini bilemeyiz.Ama ister istemez aklımıza bu tür düşünceler takılıyor.

Salondaki duvarlarda asılı ilginç pankartlar vardı. Paneli düzenleyen partinin ideolojisiyle, programıyla ve de konuşmacıların söyledikleriyle uymayan istemler, sloganlar. Örneğin, "gerçek demokrasi istiyoruz", "tekellerin iktidarına hayır". Sanki SHP tekellerin iktidarını yıkacakmış, kuracağı düzen tekellerin iktidarı olmayacakmış gibi. O pankartları oraya kim astı? SHP Menemen ilçe örgütü. Sayın il başkanı Şeref Bakşık bey de oradaydı. Demek ki onun da parkartlarda onayı var. Sayın merkez yönetim üyesi Kepenek de orada konuşmacıydı ve bu konudan hiç bahsetmedi.

O halde çıkan sonuç şu: SHP'nin yaptığı, yığınların bu yakıcı istemlerini panellerinde vb. bir süs çiçeği olarak kullanmaktan öte birşey değil.

Konuşmacılar da "barış ve demokrasi" konusunda yuvarlak, beylik laflardan öteye gitmediler. Paneli, sayın Şeref Bakşık bey panelin konusuyla ilgisini anlayamadığım "Çernobil santral kazası" hakkında bir konuşmayla açtı. Bakşık konuşmasını "en yakışıklı başbakan Turgut Özal"gibi laflarla bitirdi. Panelin spikeri konumunda olan Kemal Anadol da panele katılanları tanıtıp, konuşmasını mevcut hükümeti, 12 Eylül'ü, "ulusal kurtuluş kahramanı, ulu önder Atatürk"e şikayet ederek bitirdi.

Konuşmacılardan en etkilisi, diğerlerine nazaran daha tutarlı olduğundan, Reha İsvan idi. Konuşmaya gelirken ve de konuşurken izleyiciler tarafından ayakta alkışlandı.

Konuşmacılar, genel hatlarıyla, ülkemizde doğru dürüst bir demokrasinin olmadığını (ki bunu 10 yaşındaki çocuğa sorsan o da aynı şeyi söyler), Anayasa'nın demokratik özgürlüklere kapalı olduğunu, işkencenin varolduğunu, yüzlerce insanın işkenceden öldüğünü, her on yılda bir darbe yapıldığını, yönetimin sömürenden yana olduğunu vb. açıklamaya çalıştılar. Fakat bu olaylara, bu duruma çözüm olabilecek tek bir düşünceden bile bahsetmediler.

Ülkemizde 12 Eylül öncesindeki kadar bile demokrasi yok. Evet ama ne yapacağız ve getireceğimiz demokrasi nasıl olmalıdır? Bunlar hakkında ne SHP'li Kepenek, ne de diğer konuşmacılar birşey söylemediler. Yaptıkları demokrasi havariliğinden ve de insanların demokrasi istemini kullanmaktan başka birşey değildir.

Konuşmacılara soru sorma konusunda yaptığımız girişimi, sorularımızı okuduktan sonra çeşitli bahanelerle reddettiler.

Demokrasi savaşımının gerçek savunucuları komünistlerdir. Komünistlerin görevleri arasında sosyal demokrasinin içyüzünü yığınlara açıklamak da vardır. Hele ülkemizin içinde yaşadığı bu dönem bu görevi daha da yakıcılaştırıyor. Yığınlarda varolan demokrasi açlığını sosyal demokratların kullanıp kendi potalarında burjuvazi yararına eritmelerine karşı koymalıyız. Yığınlar bu tür yerlere değil, gerçek demokrasiyi, proleter demokrasisini savunan TKP-*İşçinin Sesi*'ne yönelmelidir. Bu da bir anlamda yığınlara sosyal demokratların ikiyüzlülüğünü açıklamakla olur. Yalnız sosyal demokratların mı? Hayır. Tüm oportünizmin de. Bu konuda uzmanlaşan klasik oportünizmin, menşevizmin de içyüzünü açıklamak gerekir.

Ülkemizde klasik oportünizm, menşevikler de yine sahnede. Okul derneklerinde, sendikalarda yine sahneye çıkıyorlar. Bunlar değişti mi? Hayır. Daha da kaşerlenmiş olarak karşımızdalar. Bu panelde de yine sahnedeydiler. Katılanlar arasında birçok tanıdık menşevik simayla ve onların getirdiği unsurlarla karşılaştım. Konumları aynı. CHP şakşakçılığı şimdi, SHP şakşakçılığı, takipçiliği oldu, oluyor. Şimdi de SHP içinde çalışıp SHP'yi ilerletecekler! CHP'yi ne kadar ilerlettiklerini gördük.

Demokrasi savaşımı devrim savaşımıyla içiçedir. Demokrasi savaşımı devrim savaşımından ayrılamaz.

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi*.
Yaşasın Marksizm-Leninizm.
Kahrolsun uzlaşmacılık.
Kahrolsun oportünizm.



Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:309, 7 Temmuz 1986

*Bu sayımızda, Ayla Antepli yoldaşımızın SBKP MK Genel Sekreteri Gorbaçov yoldaşın 27. Kongre'ye sunduğu Politik Raporu değerlendiren yazısının III. bölümünü veriyoruz.*

# III.

# SBKP 27. Kongresi'nin ardından

*Ayla Antepli*

## III. Bazı ilkesel yaklaşımlar

Gorbaçof yoldaş, SBKP'nin dış siyaseti ni ve özel olarak onun nükleer tehlike karşısındaki tutumunu açıklamayı sürdürürken, SBKP Merkez Komitesi'nin bazı ılkeleri rehber edindiğini söylüyor. Biz, bunlardan tartışma götürür olan bazılarına değineceğiz.

Birinci olarak Gorbaçof yoldaş şu fikri sunuyor:

"*Birincisi.* Günümüzdeki silahların karakteri, en güçlü savunma sistemini bile kursa, hiçbir ülkeye yalnızca askersel ve teknik araçlarla kendısini güvence altına alma umudunu bırakmıyor. Güvenliği sağlama görevi, giderek artan oranda bir siyasal sorun olarak kendini gösteriyor ve yalnızca siyasal araçlarla çözümlenebilir." (*27. Kongre Raporu*, İngilizce basım, s.79)

Burada bizı ılgilendiren, SBKP'nin dış siyaset stratejısinin altında yatan mantık ve felsefe ile barış savaşımına ilişkin olarak yapılan yanlış vurgudur. Bu nedenle bu paragraftaki bazı mantık hatalarına işaret etmek durumundayız. Bu önemlidir, çünkü tam da günümüzdeki silahların karakteri, SBKP'nin dış siyasetinde belirleyici bir rol oynuyor.

Gorbaçof yoldaş, hiçbir ülkenin artık "*yalnızca* askeri ve teknik araçlarla *kendini güvence altına alamayacağını*" söylüyor.

Bu belki bir dil sürçmesidir. Zira *bir kez*, bu formülasyon şu varsayıma dayanıyor ki, özellikle nükleer silahlarla donanmış ülkelerin başlıca endişesi kendilerini güvenceye almaktır, bunların tek derdi savunma ve güvenliktir.

Bu, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler için geçerli olabilir ama emperyalist olan ve olmaya çalışan ülkeler için geçerli değildir. Kendi bulduğu ve geliştirdiği silahların doğası sonucu emperyalizm saldırganlığı bırakıp da yalnız savunma derdine düşmedi. Tam tersine, nükleer silahların bulunması ve geliştirilmesi, emperyalizmin saldırgan doğasının en güçlü kanıtlarından biridir.

Nükleer silahların icadı altında yatan güdüler, emperyalizmin askersel saldırganlığı, sosyalizme düşmanlığı, başka devletleri ve halkları kırım tehlikesiyle tehdit etme isteği vb. idi. Bugün nükleer silahları daha da geliştirme ve bunların yığınağını yapmanın altında yatan, aynı güdülerdir.

*İkincisi*, Gorbaçof yoldaşın formülasyonu, içinde bir de şu imayı taşıyor: Sanki bugüne kadar ülkeler kendilerini "yalnızca askeri ve teknik araçlarla, örneğin, bir savunma sistemi inşa ederek" güvenceye aldılar.

Oysa savaş zamanları hariç, ülkeler kendilerini hiç de yalnızca askeri ve teknik araçlarla güvenceye almamışlardır. Ülkeler kendi çıkarlarını, ister saldırgan ister savunmacı olsun, her zaman esas olarak çeşitli siyasal araçlarla korumuşlardır. Askeri ve teknik araçların kendisi, bu geniş siyasal araçların yalnızca parçası ve devamı olmuştur.

Gorbaçof yoldaşın, değindiğimiz formülasyonu ve bunun yer aldığı paragrafın tümü, askeri araçlarla (ve dolayısıyla savaşla) siyaseti, birbirinin devamı saymak yerine, karşı karşıya koyma eğilimi taşıyor.

Kuşkusuz bu, uzunca bir süredir Sovyetler'de ve Dünya komünist hareketinde yürümekte olan şu tartışmayla bağlıdır: Acaba savaş hâlâ siyasetin devamı mıdır, değil midir? Oysa savaşın siyasetin devamı olması Lenin için o kadar aşikardı ki, o, "özel olarak kanıtlamayı gerektirmez" diyordu. (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.31, s.488)

Sosyalizm dünya çapında egemen olunca ve devletler, sınıflar yok olmaya başlayınca, "silahlarla karar verme" devletlerarası ilişkilerin "yüce yasası" olmaktan çıkacak. (Clausewitz, *Savaş Üzerine*, Penguin 1968, s.134,137) Devletler artık çıkarlarını korumak için askeri araçlara başvurmayacaklar. O zaman savaşın tanımını değiştirmek yine gerekmeyecek. Askeri bir araç olarak savaşın kendisi eskimiş, eriyip gitmiş olacak.

SBKP Merkez Komitesi'nin dış siyaset stratejisini belirlerken rehber edindiği ilkesel yaklaşımlar arasında şu da var:

"... Dünya hızlı bir değişimler sürecindedir ve aynı statükoyu korumak hiç kimsenin gücü dahilinde değildir. Dünya, her birinin gayet meşru çıkarları olan düzinelerle ülkeyi kapsamaktadır. Bunların eksiksiz tümü can alıcı önemi olan bir görevle yüzyüzedir: Sosyal, siyasal ve ideolojik ayrımları gözardı etmeden, tümü, uluslararası alanda kendini

tutma ve temkinlilik bilim ve sanatını, uygar biçimde, başka bir deyişle, uluslararası sivil ilişkiler ve işbirliği koşullarında yaşamayı öğrenmelidir." (*agy*, s.80-81)

Bu paragraftaki ilk önerme çok doğrudur. Aynı statükoyu korumaya hiç kimsenin gücü yetmez. Ayrıca, her ülkenin gayet meşru çıkarları olduğu da doğrudur. Gorbaçof yoldaş, bu çıkarların "uluslararası sivil ilişkiler ve işbirliği koşullarında" korunmasını öneriyor. Ama bazı ülkelerin gayri meşru çıkarlarının da olduğu ve bu çıkarların hangi koşullarda korunabileceğinden hiç söz edilmiyor. Üstelik, eksiksiz bütün ülkelerden "uluslararası alanda kendini tutma ve temkinlilik" uygulamaları bekleniyor.

Uluslararası alanda gayri meşru çıkarları olan ülkeler bunu yapamazlar. Bazı ülkelerin başka ülkeleri sömürdükleri, bazı kapitalist ülkelerin ya dışa açılma ya iç savaş ikilemiyle karşılaştıkları bir noktaya ulaşmış oldukları, bazı ülkelerin koca nüfuslarının açlık ve sefalet içinde yüzdüğü bir dünyada, nesnel koşullarına bakılmadan, eksiksiz tüm ülkelerin kendini tutması ve temkinli olması nasıl beklenebilir?

Gorbaçof yoldaş, şu genel sonuca ulaşıyor:

"Kısaca, modern dünya, savaşlar ve güç gösterme siyaseti için fazlasıyla küçük ve hassas duruma gelmiştir. Eğer, yüzyıllar boyunca, savaşların ve silahlı çatışmaların kabullenilmesi ve olabilir sayılması üzerine kurulu düşünce ve eylem biçimi, bir çırpıda, temelli ve kararlı olarak, bir daha geri dönmemecesine defedilmezse, dünya kurtarılıp korunamaz." (*agy*, s.81)

Bu sözler bizi, raporun bütün bu bölümünde izine rastlanan, "savaş eskimiştir, savaşın modası geçmiştir" fikrine getiriyor. Savaş eskimiş olduğu için, savaşın ve silahlı çatışmaların kabulüne dayalı "düşünce ve eylem biçimleri" de eskimiştir. (Bir başka yerde Gorbaçof yoldaş bunlara "Taş devrinin psikolojisi, alışkanlıkları ve kuralları diyor — *l'Humanite* ile röportaj, 4 Şubat 1986)

Bu fikre yukarıda da değinmiştik. Sosyalizmin amacı olarak, geleceğe yönelik bir projeksiyon olarak doğrudur. Dünyanın çoğunda sosyalizm egemen olunca, bu fikir de gerçekleşmeye başlayacaktır. SBKP'nin bu perspektifi dile getirmesi ve savunması doğrudur. Ama bugün gerçekleşmiş ya da gerçekleşebilir gibi göstermesi hiç de doğru değildir.

Komünistler, Gorbaçof yoldaşın ileri sürdüğü fikrin, bugünkü dünyada, silahsızlanma ya da emperyalizmle siyasal anlaşma yoluyla gerçekleşebileceğini değil, tam tersine gerçekleşemeyeceğini söylemek zorundadırlar. Emperyalizmin, "savaşların ve silahlı çatışmaların kabullenilmesi ve olabilir sayılması üzerine kurulu düşünce ve eylem biçimini, bir çırpıda, temelli ve kararlı olarak, geri dönmemecesine defetmesi" olanaksızdır. Bu emperyalizme, emperyalizm olmaktan vazgeçsin demek olur.

Yürükoğlu yoldaşımız, *Yaşayan Sosyalizm*'de Lenin'in şu sözlerini aktarmıştı:

" 'Son olarak bizim 'barış programımız', emperyalist güçlerin ve emperyalist burjuvazinin demokratik bir barış *veremeyeceğini* açıklamalıdır. Böyle bir barış aranmalıdır ve onun için savaşılmalıdır, ama bu *geçmişte*, emperyalist olmayan kapitalizmin gerici ütopyasında ... *değil, gelecekte*, proletaryanın sosyalist devriminde aranmalıdır.' " (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.22, s.167-168)

Emperyalizm, savaş psikolojisini ve alışkanlıklarını defetme değil, tam tersine bunları öne çıkarma eğilimi taşır. TKP-*İşçinin Sesi* Programı'nda çok güzel dile getiriliyor:

"Çağımızda savaşların ana kaynağı, emperyalizmdir. Savaş emperyalizmin sosyalizmi yoketme, yeni pazarlar elde etme, rekabeti kırma, siyasal ve ekonomik boyunduruk altında tuttuğu ülkelerde egemenliği sürdürme siyasetinin şiddet araçlarıyla sürdürülmesidir. Emperyalizm için savaş, çözemeyeceği toplumsal sorunlardan toplumları kırarak kurtulma çabasının da bir aracıdır." (TKP-*İşçinin Sesi Programı*, s.12)

"Modern dünya savaşlar ve güç gösterme siyaseti için fazlasıyla küçük ve hassas duruma gelmiştir" dedikten biraz sonra, Gorbaçof yoldaş şöyle devam ediyor:

"Bu, artık, silahlanma yarışını veya nükleer savaşı kazanmanın mümkün olmadığını anlamak demek olur. ... Yalnızca nükleer savaşın kendisi değil, aynı zamanda onun için hazırlık da, başka bir deyişle, silahlanma yarışı, *askersel üstünlük kazanma isteği de, nesnel konuşulacaksa, hiç kimseye siyasal yarar getirmez." (agy*, s.81)

Bu görüş de bir amaç olarak, sosyalist ülkeler için doğrudur. Dünyanın sosyalist geleceğine projeksiyon olarak doğrudur. Ama komünistler bu görüşü savunurken, emperyalizmin bu anlayışa ulaşamayacağını da sergilemek zorundadırlar.

Emperyalizmin, en başta da Amerikan emperyalizminin böyle bir görüşü reddettiğine ilişkin kanıt istenirse, bundan bol birşey bulunamaz. Hızlandırılan nükleer savaş hazırlıkları, 1970'lerin sonundan beri daha da fazla askeri üstünlük sağlama çabaları bol kanıt sağlıyor.

Bu çabaların, hazırlıkların ana yönelişlerinden biri, *nükleer savaşın kazanılabileceğini kanıtlayan* teoriler, siyasetler ve teknolojiler geliştirmek olmuştur. "Sınırlı" nükleer savaş, nükleer savaşı "konvansiyonelleştirme" teori ve stratejisi buna örnektir.

Bir başka yöneliş, hem saldırı, hem savunma için nükleer silahların geliştirilmesi ve yerleştirilmesi olmuştur. Böylece ABD, kendisine Sovyetler'e karşı ilk darbeyi indirme avantajı sağlayarak tartışmasız askeri üstünlük peşine düştü. ABD, öyle hedeflere, öyle bir güçle ilk vurabilecek duruma gelecekti ki, Sovyetler ABD'ye karşı benzeri bir darbe indiremeyecek bir duruma düşecekti.

Son olarak da ABD, "yıldız savaşları" programını geliştirdi. Bilindiği gibi Reagan, bunun, gelen nükleer füzelere karşı "koruyucu bir şemsiye oluşturarak nükleer silahları geçersiz kılacağını iddia etti. Ancak bu, eğer bütün ülkeler şemsiyenin altında olursa doğrudur. Eğer yalnızca bir ya da birkaç ülkede şemsiye olursa, o ülkenin ya da ülkelerin şemsiyesiz ülkelere karşı nükleer silah kullanmada tam tersine eli serbestleşir.

Bu nedenledir ki Sovyetler, haklı olarak "yıldız savaşları"nı büyük bir tehlike olarak görüyor. Gerçekte, Amerika'nın yürüdüğü yol, nükleer silahların yalnızca sayısını ve kalitesini yükseltmekle kalmayıp, *bir nükleer savaşın çıkarılmasını pratik bir olasılığa ve kabul edilebilir bir önermeye dönüştürme* yoludur. İşte, raporun en başında Gorbaçof yoldaşın, "yeni ve tüm etkenleriyle tam kapsamlı bir değerlendirme gerektiriyor" dediği şey, güncel dünya gelişmelerindeki ana değişme budur. Bu dönemi, "belki de insanlık tarihinin en tehlikeli dönemi" yapan budur.

Gorbaçof yoldaş, emperyalizmin saldırganlığının, militarizminin ve savaş hazırlığının nükleer silahlanma yarışı koşullarında daha da arttığı olgusunu alıyor, başaşağı çeviriyor ve bunun oluşturduğu artan tehlikeyi, emperyalizmi, "savaşları ve silahlı çatışmaları kabullenmeye ve olabilir saymaya" dayalı düşünce ve eylemleri "bir çırpıda ve temelli " defetmeye ikna etmek için kullanıyor. Tehlikeyi yaratan emperyalizm, tehlikeyi kullanarak ikna edilmek istenen yine emperyalizm!

Nükleer silahlanma yarışı gerçekten de öyle bir noktaya gelmiştir ki, durumun tüm etkenleriyle yeni ve tam bir değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Ama ulaşılan noktanın kendisi, emperyalizmin, kapitalizmin yarattığı bu nükleer açmazdan devrimden başka çıkış yolu olmadığının yeterli bir kanıtıdır.

## Bazı tekil sorunlar

SBKP'nin, 27. Kongre Raporu'nun koyduğu biçimiyle dış siyaset stratejisini değerlendirmeye başlarken, bazı tekil sorunlardan söz etmiştik ve demiştik ki, bu tekil sorunlara yaklaşım, ancak genel dış siyaset stratejisi çerçevesinde değerlendirilebilir.

Bu stratejinin, hem hedefleri, hem hedeflere ulaşmada kullandığı araçları açısından en ciddi ve temel saydığımız yanlarını gördük. Bu yanlar, doğal olarak çeşitli tekil sorunlara yaklaşımda da yansıyor. Zaten raporda, bu gibi tekil sorunların global işbirliğine yönelik strateji çerçevesinde ele alınacağı açıkça da belirtilmiş. Şimdi bu tekil sorunlara bakalım.

## Afganistan

Afganistan konusu raporda şöyle konmuş:

"Doğal olarak, herhangi bir başka ülke gibi, biz de hem kara, hem deniz sınırlarımızın güvenliğine oldukça önem veriyoruz. Birçok komşumuz var ve hepsi değişik. Hiçbirinden bizim toprak isteğimiz yoktur. Hiçbirini tehdit etmiyoruz. Fakat deneyimin zaman zaman gösterdiği gibi, bazıları var ki, ya bizim ülkemizin ya da komşu ülkelerin ulusal çıkarlarını gözetmeksizin Sovyetler Birliği'nin sınırlarındaki durumu kızıştırmaya çalışıyorlar.

"Örneğin, karşı devrim ve emperyalizm Afganistan'ı kanayan yaraya dönüştürdü. SSCB, o ülkenin kendi egemenliğini koruma çabalarını destekliyor. En yakın gelecekte, Afganistan'daki Sovyet askerlerini o ülkenin hükümetinin isteğiyle geri çekmek isteriz. ... SSCB'nin bütün komşularıyla her zaman iyi



*"Dağıtılması gereken çatışma durumu" sözü Nikaragua devrimini koruma savaşımını da mı kapsıyor?*

ve barışçıl ilişkileri olması bizim yaşamsal, ulusal çıkarımızadır. Bu bizim dış siyasetimizin can alıcı önemde bir hedefidir." (*agy*, s.86)

Görüldüğü gibi buradaki yaklaşım, SBKP'nin 1981'deki 26. Kongresi'ndeki yaklaşıma çok benziyor. Yürükoğlu yoldaşımızın, 26. Kongre için yaptığı eleştiri bu kongre için de geçerlidir:

"Bu bölümde değineceğimiz son konu Afganistan'dır ve bizce ele alınış biçimi son derece çirkindir. ...

"...

"Görüldüğü gibi, Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girişi için aynı ağırlıkta iki neden sayılıyor. Emperyalizmin açtığı ilan edilmemiş savaş ve Sovyet güney sınırının güvenliği. Birincisine katılırız. 'Ülkelerin iç işlerine karışmama', yaşamın kurtlar sofrasında ne denli çaresiz bir ilke. Genel olarak 'uluslararası hukuk' denilen şey, yaptırım gücü olmayan, güç dengelerine göre değişen bir takım kurallar topluluğu. Bu ilke de onlardan biri.

"Ne var ki, ikinci nedene katılmak olanaksızdır. Bu nasıl bir mantık olur? Afganistan'da devrimden önce kimler baştaydı? Öteki Sovyet sınırlarında kimler var? İsveç, Finlandiya, ABD, Japonya, Pakistan, İran, Türkiye. Bunlar Sovyet sınırlarına tehdit değil midir? Türkiye'deki faşist diktatörlük, hem de çok daha can alıcı bir sınıra çok daha büyük bir tehdit değil midir? 'Sınır güvenliğine tehdit'in ölçüsü nedir? Böyle bir genellemeyle dünyanın en saldırgan ülkesi olmak da olanaklıdır." (R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, s.19-20)

## Askeri tehlikenin sıcak noktaları

Yazımızın öteki bölümlerinde, raporun, sıcak noktalara, çatışma, savaş ya da devrim noktalarına, söndürülmesi gereken tehlikeli yangınlar olarak yaklaştığını belirtmiştik. Bu, uluslararası işbirliğiyle çatışmaları yatıştırma ve sorunlu bölgeleri "genel güvenliğin" çıkarları doğrultusunda istikrara kavuşturma çabasıyla birlikte çok daha net olarak yansımaktadır:

"*Asya ve Pasifik yönünün* önemi büyüyor. Bu geniş yörede çelişkilerin birçok kördüğümü var ve bunun yanı sıra, bazı yerlerde siyasal durum çok istikrarsızdır. Burada, vakit geçirmeden uygun çözümler ve yollar aramak gereklidir. Açıktır ki, önce eşgüdümle başlamak, ardından sancılı sorunların siyasal çözümü çıkarına uğraşları biraraya toplamak, böylece, buna paralel olarak, bu temelde, hiç olmazsa Asya'nın çeşitli bölgelerinde askeri çatışmayı yumuşatmak ve oradaki durumu istikrara kavuşturmak uygundur.

"Asya ve diğer kıtalarda *askeri tehlikenin sıcak noktalarının* söndürülmemesi, bunu daha da acilleştiriyor. Biz, Ortadoğu'da, Orta Amerika'da, Güney Afrika'da, yeryüzünün çalkantılı bütün noktalarında çatışma durumlarını dağıtma yollarını bulmak için kollektif araştırmayı canlandırmaktan yanayız. Bu, genel güvenliğin çıkarları için zorunlu olarak gerekiyor." (*agy*, s.86-87)

Bu yaklaşıma çeşitli açılardan itiraz edilmelidir.

Bir kez, bu yaklaşım, "sıcak noktaların" sınıfsal doğasını ve nedenlerini görmezlikten geliyor. Birçok Asya ve Pasifik ülkesinde, kapitalizmin iç çelişkileri, kanlı diktatörlükler, emperyalist ekonomik baskı ve siyasal müdahale yüzünden kızışmış ve hem yüksek sınıf savaşlarına, hem de ulusal sorun gibi çeşitli çelişkilerin parlamasına yol açmıştır.

Bu gelişmeler bazı yerlerde siyasal istikrarsızlık yaratmıştır. Rapora göre, Sovyetler Birliği kendini nedense bu istikrarsızlığı gidermeye çağrılı ve yetkili hissediyor. Bu ülke halklarının kendilerinin, karşılaştıkları sorunlara kendi istedikleri çözümleri bulmasından hiç söz edilmiyor. Yalnızca uluslararası düzeyde "işbirliği"nden, "çabaların biraraya toplanması"ndan söz ediliyor. Ana ölçüt, bırakalım dünya devriminin çıkarlarını, o halkların çıkarları, hatta o ülkelerin "toplumsal ilerlemesi" bile değil, "genel güvenliğin çıkarları"dır.

Raporun bu yaklaşımını, SBKP Programı'nın kabul edilen "yeni basımı"ndaki yaklaşımla karşılaştırmakta yarar vardır. Kuşkusuz, bizce program da tümüyle doğru olmaktan uzaktır ama bu somut konuda 27. Kongre Raporu'ndan çok daha aklı başında bir yaklaşıma sahiptir. Ayrıca karşılaştırma, Gorbaçof yoldaşın, bazı açılardan parti programında çizilen çerçevenin dışına çıktığını da gösteriyor.

Örneğin, dünyanın çeşitli bölgelerindeki çatışmaların doğasına ve nedenlerine ilişkin olarak program şöyle diyor:

"Kapitalist sistem içindeki ülkelerin gelişmesinin eşitsiz niteliği derinleşiyor. ... Özellikle Pasifik yöresinde ve Latin Amerika'da, ekonomik ve siyasal rekabette yeni merkezler oluşuyor. ...

"...

"Tarihsel gelişmenin gidişatı emperyalizmin konumlarını giderek daha çok zayıflattıkça, emperyalizmin daha gerici güçlerinin siyaseti halkların çıkarlarına artan ölçüde düşman oluyor. Emperyalizm toplumsal ilerlemeye karşı inatla direniyor ve tarihsel gidişatını durdurmaya, sosyalizmin konumlarını zayıflatmaya ve toplumsal olarak global ölçüde öç almaya çalışıyor. Emperyalist güçler, ekonomik, siyasal ve ideolojik stratejileri arasında eşgüdüm sağlamaya, sosyalizme, tüm devrimci kurtuluş hareketlerine karşı ortak bir savaşım cephesi yaratmaya çabalıyorlar.

"Emperyalizm bugünün dünyasının siyasal gerçeklerini göğüslemeyi reddediyor. Egemen halkların iradesini hiçe sayarak, onları kendi gelişme yollarını seçme hakkından mahrum bırakmaya çalışıyor ve onların güvenliğini tehdit ediyor. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki çatışmaların ana nedeni burada yatmaktadır." (*SBKP Programı*, Novosti Press Yayınları, İngilizce basım, s.22-23)

Rapor, "sıcak noktalar" denen yerlerde, sınıf savaşının, devrimin sorunlarını es geçiyor. Bu yaklaşım Sovyetler Birliği'ni, halkların sosyalizm ve demokrasi için yürüttükleri savaşımdan koparıyor. Bunların hem de ne ölçüde böyle olduğunu anlamak için, yürüyen savaşımların raporda yer almadığını, yalnızca "Ortadoğu'da, Orta Amerika'da ve Güney Afrika'da, dağıtılması gereken çatışma durumları" diye sözü edildiğini hatırlamak yeterlidir.

Amerika'nın müdahalesine karşı Nikaragua devrimini koruma savaşımı, "dağıtılması gereken bir çatışma durumu"dur. Güney Afrika'da ırkçılığa karşı yürüyen savaşım da öyle! Bu yaklaşım, yalnızca, dayanışmanın ve enternasyonalizmin kırıntısından bile yoksun olmakla kalmıyor, aynı zamanda keskin savaşımlar vermekte olan halklara neredeyse hakaret sınırına varıyor.

Filipinler, aynen bu yaklaşımın, Sovyetler Birliği'ni, halkın Marcos diktatörlüğünü devirme savaşımına ne kadar derinden antipatik bir biçimde davranmaya ittiğini canlı olarak kanıtlamıştır. Marcos devrilmeden önceki yıl, Sovyetler, II. Dünya Savaşı'ndaki hizmetleri nedeniyle diktatöre madalya verdi. (Üstelik sonradan, bu "hizmetler"in çoğunun da Marcos tarafından, kendi itibarını arttırmak için uydurulduğu ortaya çıktı!) Sovyetler Birliği, Filipinler halkının sonuçlarını kabul etmediği ve nitekim sonuçları birkaç gün içinde değişen seçimlerde yeniden başkan "seçildiği" için Marcos'u kutlayan sayılı ülke arasındaydı!

Kuşkusuz, Marcos rejiminin değişmesine "yardım" ederken ABD'nin güttüğü çeşitli çıkarlar vardı. Ama buna karşı doğru tepki Marcos'u tutmak değildir. En doğrusu, gelen yeni rejimin güdüklüğünü sergileyip, daha geniş bir demokrasiyi desteklemek olurdu. Açıktır ki Sovyetler, Marcos rejiminin "genel güvenlik" açısından daha uygun olduğunu düşündüler.

Ortadoğu'daki "sıcak noktalar"a gelince, bu, 27. Kongre Raporu'ndaki yaklaşıma karşı bir başka ciddi itirazı gündeme getiriyor.

Filistin ve Lübnan sorunlarına değinmeyeceğiz. Bu konuda yalnızca şunu belirtelim ki, raporda, Sovyetler'in Ortadoğu'ya ilişkin tüm yazı-çizilerinin uzun yıllardır ayrılmaz parçası olan, "Arap ülkelerinin emperyalizme ve siyonizme karşı savaşımı" fikrinden hiç söz edilmiyor.

Rapor İran-Irak savaşından da hiç söz etmiyor. Oysa, bu, hem de Sovyetler'in olumsuz bir rol oynadığı "sıcak noktalardan" biridir.

Savaş başladığından beri, Sovyetler Birliği, şu ya da bu tarafa, dolaylı ya da doğrudan geniş ölçüde silah satışı yapmıştır. Bu satışın, hangi ülkeye ve nasıl olacağını, o somut durumda rüzgarların ne taraftan estiği belirlemiştir. Diyeceğimiz şudur: Eğer Sovyetler Birliği, "sıcak noktalar"ın söndürülmesine bu kadar meraklıysa, bunun ilk adımı neden bu bölgelere silah satışını durdurmak olmuyor?

## Terörizm

Bu konuda rapor şöyle diyor:

"Krizler ve çatışmalar, uluslararası terörizm için de verimli topraklardır. İlan edilmemiş savaşlar, her çeşit karşı-devrimin ihracı, siyasal suikastlar, rehin almalar, uçak kaçırmalar ve sokaklarda, havaalanlarında, tren istasyonlarında bombaların patlaması — terörizmin, onu kışkırtanların çeşitli sinsi uydurmalarla maskelemeye çalıştıkları gizli yüzü işte budur. SSCB ilkesel olarak terörizme karşıdır ve kökünü kazımak için diğer devletlerle aktif olarak işbirliği yapmaya hazırdır. Sovyetler Birliği, vatandaşlarını şiddet eylemlerine karşı azimle koruyacaktır ve onların canlarını, onurlarını ve şereflerini savunmak için herşeyi yapacaktır." (*agy*, s.87)

Burada da, terörizmin doğası ve nedenlerine ilişkin temel sorunların




*27. Kongre Raporu'nda Güney Afrika devrimine destekten söz edilmiyor ama bu ülkenin adı da söndürülmesi gereken "sıcak noktalar" arasında geçiyor.*



*Bugün dünya işçi sınıfının Sovyetler Birliği işçi sınıfının proleter enternasyonalist desteğine her zamankinden daha fazla ihtiyacı vardır.*

atlandığını görüyoruz. Terörizmin, devletler, sınıflar vb. tarafından belirli siyasal amaçlarla kullanılan bir araç olduğundan hiç söz edilmiyor. Bu araç ezilen sınıf ya da ezilen ulus tarafından da kullanılabilir. Devrimin de, karşı-devrimin de aracı olabilir.

Terör konusuna böyle ne idüğü belirsiz bir yaklaşım, Ekim Devrimi'ni korumak, devrimin kazanımlarını pekiştirmek için devrimci terör kullanmayı ihmal etmemiş şanlı bir partinin liderine hiç yakışmıyor.

Dünyanın "sıcak noktaları" denen yerlerdeki devrimci savaşımların, gerici ve emperyalist rejimlerce "terörizm" diye tanımlandığını, "terörizme karşı savaş" gürültüsü ardında devrime karşı gerici cephelerin kurulduğunu düşününce, rapordaki sözler daha da acıklı bir anlam kazanıyor.

"Terörizm" konusunda rapordaki yaklaşım, SBKP 26. Kongre Raporu'ndakinden farklıdır. Örneğin, 26. Kongre Raporu şöyle diyordu:

"Serüvencilik ve dar ve bencil amaçlar uğruna insanlığın yaşamsal çıkarlarıyla kumar oynamaya yatkınlık bu daha saldırgan emperyalist çevrelerin siyasetinde özellikle çıplak bir biçimde ortaya çıkmıştır. Ulusların hakları ve özlemlerini küstahça hiçe sayarak, yığınların kurtuluş savaşımını 'terörizm' olarak göstermeye çalışıyorlar." *(26. Kongre Raporu*, Novosti Press yayınları, İngilizce basım)

27 Kongre Raporu'ndan öyle görünüyor ki, bu çevreler, bu konuda Sovyetler'i bile ikna etmişe benziyorlar!

27 Kongre Raporu'ndaki yaklaşım, Sovyetler Birliği'nin hangi terörizme karşı, hangi devletlerle, nasıl bir "aktif işbirliği"ne girişeceği konusunda ciddi endişeler, sorular uyandırmaktadır.

## Çin

Çin konusunda 27. Kongre Raporu, 26. Kongre Raporu'na göre önemli bir değişiklik ve ilerleme taşıyor.

Hatırlanacağı gibi, 26. Kongre Raporu Çin konusunda şöyle demişti:

"Bugünkü Çin yöneticilerinin kendileri ülkelerinde sözümona kültür devrimi döneminde olanı, 'en zalim bir feodal-faşist diktatörlük' olarak niteliyorlar. Bizim bu değerlendirmeye ekleyeceğimiz hiçbir şey yok." (Aktaran R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, s.18).

Bundan 5 yıl sonra 27. Kongre Raporu ise şöyle diyor:

"Memnuniyetle söyleyebiliriz ki, Sovyetler Birliği'nin büyük komşusu *sosyalist Çin*'le ilişkilerinde biraz iyileşme olmuştur. Özellikle bazı uluslararası sorunlara tutumda farklılıklar duruyor. Ama şunu da görüyoruz ki, çoğu durumda, birlikte çalışabiliyoruz, eşit ve ilkeli bir temelde, üçüncü ülkelere karşı önyargı beslemeden işbirliği yapabiliyoruz.

"Bunun önemini açıklamaya gerek yok. Çin komünistleri, İkinci Dünya Savaşı'nda SSCB'nin ve ilerleme güçlerinin zaferine, Çin'deki halk devriminin zaferinin uvertürü dediler. Buna karşılık, Çin Halk Cumhuriyeti'nin oluşması, sosyalizmin dünyadaki konumlarını güçlendirdi ve savaş sonrasının zor yıllarında emperyalizmin çeşitli plan ve eylemlerini bozdu. Geleceği düşünürken, SSCB ile Çin arasında işbirliği potansiyeli devasadır denebilir. Bu çok büyüktür zira böyle bir işbirliği iki ülkenin de çıkarına uygundur, zira halklarımız için en değerli şeyler — sosyalizm ve barış — bölünmezdir." *(agy*, s. 89-90).

Bu, çok olumlu bir yaklaşımdır ve umarız olumlu sonuçları da olur!

## Dünya komünist hareketi

Dünya Komünist Hareketine ilişkin olarak raporda dört nokta getiriliyor. Birincisi şudur:

*"SBKP, uluslarası komünist hareketin kopmaz bir ögesidir.* Biz Sovyet komünistleri şunun gayet iyi farkındayız ki, sosyalizmi kurmada her ilerleyişimiz, tüm hareketin ilerlemesidir. Bu nedenle SBKP, Ekim Devrimi'nin açtığı ve alevlendirdiği yolda ülkemizin başarıyla ilerlemesini garantilemeyi birincil enternasyonalist görevi olarak görür." *(agy*, s.90)

İkinci getirilen nokta şudur:

"Son yıllarda komünist hareketi birçok yeni gerçeklerle görevlerle ve sorunlarla yüzyüze geldi. Niteliksel olarak yeni bir gelişme aşamasına girdiğinin bütün belirtileri var. Komünistlerin çalışmasının uluslararası koşulları, hızla ve kapsamlı olarak değişiyor. İşçi sınıfının kompozisyonu da dahil olmak üzere, burjuva toplumunun toplumsal modelinde köklü bir yapısal düzenleme oluyor." *(agy*, s. 90)

Bu ilginç bir saptamadır ve uzun yıllardır Batılı komünistler arasında tartışılan bir konudur. İşçi sınıfının sınırları ve kompozisyonunda değişiklikler konusu. Örneğin, klasik anlamda proletarya yok oldu diyenler var, genişledi diyenler var. Bununla bağlı olarak proleter enternasyonalizmini, devrimi, proletarya diktatörlüğünü yadsıyanlar var. Gorbaçof yoldaşın konumu belli değil. Ama Gorbaçof yoldaş bu saptamanın içeriğini doldurmuyor. Açık bırakıyor. Dolayısıyla çeşitli anlamlara gelebilir.

Üçüncü noktada, Gorbaçof yoldaş, dünya komünist hareketi içindeki "anlaşmazlıklar ve farklılaşmalar"dan söz ederken, "eksiksiz tüm sorunlarda görüş birliği genellikle olamaz" diyor. Ama diyor, partilerin tümü "barış ve sosyalizm" ortak hedeflerini paylaşıyor. "Onların birleştiren ana, belirleyici şey budur."

26. Kongre, yalnızca "barış"ı birleştirici ilke olarak koyuyordu. Burada sosyalizm de eklenmiş ama bir kez, barışın yine temel olarak tutulması nedeniyle, Yürükoğlu yoldaşımızın *Yaşayan Sosyalizm*'deki eleştirisi geçerliliğini koruyor:

"Ortak devrimci amaç nedir? Barış için savaşımdır. Barış için savaşım dünya komünist hareketinin büyük birleştirici ilkesidir.

"İşte bu, ideolojinin siyasete teslimidir. Bu noktaya adım adım gelindi. Önce, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi çerçevesi içinde ideolojik birlik şerhi saklı tutularak komünist hareket içinde sağ eğilimlere küçük küçük ödünler verildi. Orada durmadı, çünkü ödünler sağ eğilimi daha da güçlendirmekten başka sonuç vermedi. Ardından pekçok parti Marksizmin temel önermelerini ve proletarya enternasyonalizmini reddedince, Avrupa partilerini biraraya getirebilmenin en kolay temeli olarak barış konusu öne çıktı. Bu büyük birleştirici ilkeye böyle gelindi." *(agy*, s. 25)

Bu eleştiri yalnızca geçerliliğini korumakla kalmıyor, sanırız hatta bu rapor için, yukarıdaki eleştirinin vurgusunu daha da arttırmak gerek.

Raporda barışın yanına sosyalizm de eklenmiş. Bu ilk bakışta önceki rapora göre bir ilerleme gibi görünüyor. Ama raporun tümünde, toplumsal ilerlemenin ve çelişkilerin ele alınışı, "sıcak nokta"ların nasıl söndürüleceği, patlamaların nasıl önleneceği, terörizm vb. konularda söylenenler farklı, işçi ve de devrimci niteliği olmayan bir sosyalizm kavramını çağrıştırıyor. Önceki raporda yalnızca barış vardır çünkü daha sosyalizm kavramı bu kadar gerilememişti. Şimdiki raporda sosyalizm sözü belirdi ama kendi içeriği barış hedefine yaklaşarak!

## Sosyal demokrasi, sosyalizm, barış

Barışı garantileme konusunda Gorbaçof yoldaş şöyle demiş:

"Sovyet kamuoyu, dini örgütler dahil, savaşa karşı olan, komünist olmayan hareketler ve örgütlerle ilişkileri geliştirmeyi sürdürmeye hazırdır."

"Bu aynı zamanda, SBKP'nin *sosyal demokrat hareketle* ilişkilerine bakış açısıdır. Komünistlerle sosyal demokratlar arasındaki ideolojik farklılıkların derin olduğu ve onların başarılarının ve deneyimlerinin benzer ve eşit olmadığı bir gerçektir. Ancak birbirinin konumuna ve görüşlerine önyargısız bakış, hem Komünistler, hem sosyal demokratlar için çok yararlıdır. En başta, barış ve uluslararası güvenliği sağlama savaşımını ilerletmede yararlıdır." *(agy*, s. 91-92)

Komünistlerle sosyal demokratların arasındaki farklılıkları, "barış ve uluslararası güvenlik için savaşım"ın gerisine koymak, bu sözlerden de daha çok, Gorbaçof yoldaşın geçen ocak ayında yaptığı bir konuşmada yansıyordu:

"Yoldaşlar, bizim görüşümüze göre,... Komünistlerin de her zaman ayrılmaz parçası olduğu ve kaldığı sol kanat, demokratik güçler, savaş tehlikesine karşı daha iyi örgütlü davranabilirler. Bazı konularda, siyasal konular dahil, sol kanat güçlerin değişik kolları arasında anlaşmadan çok daha geniş farklılaşma alanları var. Bu doğru ama SBKP inanıyor ki, ne kadar derin görünürse görünsün, bu farklılıklar savaş tehlikesini önleme çabasından, görevinden çok daha az önem taşımaktadır.

"Ben, ihtiyaç duyulanın, var olan farklılıkları biriktirip beslemek değil, onları da dikkate alarak, bugunün büyük sorunları temelinde ilişki ve işbirliği için ortak bir siyasal payda aramak olduğuna inanıyorum. Bu ise, yalnızca Avrupa sol güçleri için değil, bütünüyle demokratik, savaş karşıtı hareket için, tüm barış güçleri için geçerlidir" ("İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri A. Natta'nın onuruna verilen yemekte yapılan konuşma", *Soviet News*, 29 Ocak 1986).

Biz SBKP'nin ne barış güçleriyle, ne sosyal demokratlarla iyi ilişkiler kurmasına karşı değiliz. Ancak, rapor boyunca da rastlanan bir mantık var ki, biz buna karşıyız. Buna göre komünistlerle sosyal demokratlar arasındaki *ideolojik* farklılıklar barış için savaşımdan daha *az* önemlidir. Başka bir deyişle, komünistlerin temel görevi ya da onları komünist yapan özellik, yani işçi sınıfı devrimi ve sosyalizm için savaşmak, barış için savaşımdan daha az önemlidir!

Bu yaklaşımı, *SBKP Programı*'yla karşılaştırmak ilginç oluyor:

"Emperyalizmin siyasal ve ideolojik mekanizması artan ölçüde sinsi bir biçimde işlediği, komünistlere karşı ayrım ve soruşturma uygulamayı ve açıktan anti-komünist propagandayı, işçi sınıfı hareketi içinde, işçi sınıfı siyasetine ve uluslararası dayanışmaya karşı, burjuvaziyle toplumsal uzlaşmadan ve ortalıktan yana olan unsurlara destekle birleştirdiği halde, tutarlı olarak sınıf-yönelimli bir çizgi komünist partilerinin otoritesini arttırır."

Burada sözü geçen, olsa olsa sosyal demokrat partiler olabilir. Bir yandan bu deniyor, öte yandan burjuvaziyle uzlaşma gibi böyle önemli bir konuda farklılıkların, aynı burjuvazinin yarattığı savaş tehlikesini önleme savaşımından daha az önemli olduğu söyleniyor.

*(Devam edecek)*




*İşçi sınıfı partisi legal çalışma hakkı için değil, iktidar için savaşır.*

# Legal sol parti üzerine

**Bugünlerde Türkiye'de hararetle legal sol parti konusu tartışılıyor. Biz de Anahtar sayfamızda Lenin'in, Bolşeviklerin legal sol parti tartışmasına nasıl yaklaştıklarını gösteren yazılarından bölümler veriyoruz. Kuşkusuz o günkü tartışma farklı zamanda, farklı koşullarda geçmiştir. Ama yine de bugün yürüyen sol parti tartışmasına pırıl pırıl ışık tutuyor. O günkü gibi bugün de tartışılan, tartışanların niyetlerinden bağımsız olarak, liberal bir sosyalist partidir!**

Legal parti konusunun çok eski bir tarihi vardır.

Alman Sosyal Demokratlarının Gotha ve Erfurt programlarında, birlik ve/ya da legal sınırlar içinde kalabilmek uğruna öze ilişkin birçok yumuşatmalar yapılmıştı. Bunlara karşılık Marks ve Engels'in eleştirileri ise partinin bazı yöneticileri tarafından hasıraltı edildi.

Marks'ın 1875'de, Gotha Programı'nı eleştirisi, Engels'in ısrarı üzerine, ancak 1890'a doğru basıldı. Engels'in 1891'de Erfurt Programı'nı eleştirisi de ancak 1901'de basıldı.

Marks ve Engels'in eleştirilerinden çıkan ders şuydu: Ne birlik, ne legalite uğruna parti programının devrimci özünden ödün verilmemelidir.

Birleşik-legal parti konusu 1907 sonlarına doğru Rusya'da da gündeme geldi.

Daha 1905-1907 devrimi kesin yenilgiye uğramadan, ama devrim dalgasının göreceli bir gerileme içinde olduğu sıralarda Menşevikler "işçi kongresi" diye birşey tutturdular. Bütün işçi örgütlerinin ve devrimci hareketin, "legal, birleşik, yığınsal" tek bir çatı altında toplanmasını önerdiler. Lenin, bu bizim dışımızda kurulursa, biz de içine gireriz ve bağımsız çalışma yürütürüz, ama, dedi:

" 'Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* partinin, proletaryanın geniş yığınları arasındaki etkisini yaymak ve güçlendirmek için', biz Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.*) partinin yerine, partizan olmayan tipten 'bir işçi partisi' ya da partilerüstü 'bir tüm Rusya İşçiler Birliği' önermiyoruz. Çok basit ve mütevazi birşey... öneriyoruz: 'Bir yandan, sendikalar örgütlemek ve onlar içinde Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.*) propaganda ve ajitasyon yürütmek, öte yandan işçi sınıfının daha da geniş kesimlerini her tür parti örgütünün eylemlerine çekmek yönünde çabalar arttırılmalıdır'. (Bolşevik kararın son noktası)" (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.12, s.329-330).

Daha devrim içinde filizlenen Menşevik "legal, birleşik, yığınsal işçi kongresi" fikri devrim yenildikten bir süre sonra, tam yeniden canlanma başladığı sıralarda likidasyon ağacına dönüştü.

Devrim sırasında, fiili bir legalite zaten kazanılmıştı. Bu nedenle, 1907'de ortaya atılan "işçi kongresi" fikrinin, daha çok, "birlik" uğruna partizanlığı geriye atıcı yanı tartışıldı. Ama aynı fikrin uzantısı olan "açık işçi partisi" önerisi karşı devrim döneminde de ortaya atılınca, bu kez legalite ve açıklık yanı tartışmada ağırlık taşıdı.

Şimdi bu açıdan koşullara ve yürüyen tartışmaya daha yakından bakalım.

Lenin, 1910 sonlarında durumu şöyle anlatıyor:

"...Yeni bir devrimci krizin büyüdüğü, düşünme yeteneğini hâlâ koruyan herkes için aşikardır. Ama bu devrimci kriz, sınıfların ve partilerin, 1905 Devrimi öncesinden ölçülemeyecek kadar daha fazla bilinç, dayanışma ve örgütlenmesiyle belirlenen yeni bir durumda hazırlanıyor. ... Bu yeni durumda, daha bilinçli ve birleşik düşmanlar arasında çalışan işçi sınıfı kendi partisini, RSDİP'yi de yeniden düzenlemelidir. O, aydınlar arasından liderler yerine işçiler arasından liderleri öne çıkarıyor. Sosyal-Demokrat Parti'nin, işçi sınıfından gelen yeni bir üye tipi doğuyor, Parti'nin *tüm* faaliyetlerini bağımsız olarak yürütüyor ve önceki tiple karşılaştırıldığında, proleter yığınlarını eskisinden on kez, yüz kez daha çok toparlama, birleştirme ve örgütleme yeteneğine sahip." (Lenin, *agy, c.16, s.290-291)*

Böyle bir ortamda, sol entellektüeller arasında "açık işçi partisi" propagandası ortalığa yayılmaya başladı. Bu entellektüellerin bir kısmı RSDİP kökenliydi, bir kısmı değildi. Ama Rusya işçi hareketinin tarihine bunların hepsi likidatörler olarak geçti.

Likidatörlerin bir kısmı illegali reddedip yalnız legal partiyi savunuyordu, bir kısmı ise hem illegal parti, hem legal parti olsun diyordu. Bolşevikler her türlü legal olanaktan başarıyla yararlandılar ama legal parti konusunda her iki öneriye de şiddetle karşı çıktılar.

Bu konuda 1911'de Lenin şöyle diyordu:

"Partimiz, Duma'da sesini yükseltmeli, *legal* işleyen sendikalar kurmalı ve legal olarak yapılan kongrelerde konuşmalı. Bunu inkar etmek tam bir anarşizm ya da entellektüel nihilizm olurdu. ... Ama siyasal faaliyet için *legalite*, (entellektüel oportünistler hariç) hâlâ konu dışıdır, çünkü böyle legalitenin koşulları henüz kazanılmamıştır ve onun içine sızılabileceğini düşünmek boş bir hayaldir." (Lenin, *agy,* c.12, s.187)

Gerçekten devrimci bir partinin legal olması olanaksızdı, legal olabilecek bir partinin ise devrimci olması olanaksızdı. Bu koşullarda legal parti kurmak, demokratik savaşımın reformist yoldan, uzlaşmalar yoluyla yürütülmesini seçmek anlamını taşıyordu. Legalist, reformist, liberal bir öneriydi.

Nitekim bu öneriyi yapanlar, ne raslantıdır ki, 1905 devrimi yıllarındaki devrimci savaşımın "özeleştirisi"ni yaparak, liberallerle birlikte ülkeyi "demokratikleştirmeyi", "uygarlaştırmayı" vb. de önerenlerdi.

Legal partinin en ateşli savunucularından Martov şöyle yazmıştı:

"İşçilerin partisi, mülk sahibi sınıfları, yasaların demokratikleştirilmesi ve anayasal garantilerin genişletilmesi doğrultusunda şu ya da bu adımı atmaya razı etmek için çabalamalıdır." (Aktaran, Lenin, *agy,* c.17, s.290)

Buna karşılık Lenin şöyle diyordu:

"... İşçilerin '*mülk sahibi sınıfları*' şu ya da bu adımı atmaya 'razı etmek için' çabalamasının son derece meşru olduğunu her liberal kabul eder. Liberalin bütün ısrarı, işçilerin *mülksüzleri* liberallerin *hoşuna gitmeyen* 'adımlar' atmaya razı etmeye kalkışmamalarıdır." (Lenin, *agy,* c.17, s.290)

"Liberaller, işçilerin kendi öz sınıf partisine sahip olma hakkını inkar etmezler. Onların inkar ettikleri, tek tutarlı devrimci sınıf olan proletaryanın, halk *yığınlarını* liberallere rağmen, hatta liberallere karşı harekete geçirme 'hakkı'dır." (Lenin, *agy,* c.17, s.289)

Legal işçi partisi, işçilerin yığınları devrimci doğrultuda harekete geçirme hakkını feda ederek, liberallerle yapılacak bir uzlaşmayı dile getiriyordu.

Menşevik Martov'dan başka, eskiden Bolşevik olan Rozkov da legal parti savunusu yapıyordu. "Liberal bir İşçi Partisi Manifestosu" başlıklı yazısında Lenin, Rozkov'un bir makalesinin tam bu başlığa uyduğunu söylüyor ve şöyle diyor:

"O, 'bugün Rusya'da başlıca nesnel görevin, son derece soyguncu yarı-feodal ekonomik uygulamalardan uygar kapitalizme değişimin tamamlanması' olduğunu, 'kesinlikle kuşkusuz ya da tartışmasız' addediyor. Onun görüşüne göre, 'toplumsal patlamalar olasılığı dışlanmamakla beraber', Rusya'nın 'bu patlamaların yakın gelecekte zorunlu ya da kaçınılmaz olduğu' bir konuma ulaşıp ulaşmadığı tartışmalıdır.

"Bize göre bu, sorunu, kesinlikle kuşkusuz ya da tartışmasız olarak, tam liberal bir biçimde koymaktır. Liberaller kendilerini 'uygar kapitalizm'imiz olacak mı olmayacak mı, patlamalar olacak mı olmayacak mı sorusuyla kısıtlarlar. Marksist kendini bununla kısıtlamayı reddeder. O, kurtuluş sürecinde olan burjuva toplumunda *hangi sınıfların ya da sınıfların tabakalarının* bu kurtuluşta şu ya da bu belirli çizgiyi izlediğini — örneğin yarattıkları 'uygar kapitalizm' denen şeyin siyasal biçimlerinin ne olduğunu — gösterecek bir analiz talep eder. Hem 'patlama' zamanlarında, hem de onların kuşkusuz yokluğunda Marksistler, liberalizmden ilkesel olarak farklı bir çizgi — yalnızca genel olarak 'uygar' biçimler değil, gerçekten demokratik yaşam biçimleri yaratma çizgisini — izlerler. Liberaller, sınıflarüstü bir parti havalarında hepimiz 'uygar kapitalizm' için çabalıyoruz, derler. Oysa biz Marksistler işçilere ve demokratlara söylemeliyiz ki, 'uygarlık' teriminden bizim anladığımız liberallerinkinden farklıdır." (Lenin, *agy,* c.17, s.314)

Yine Rozkov'un aynı makalesine ilişkin olarak Lenin şunları yazıyor:

"R-kov, Rusya'da bir devrimin ('patlamanın') olanaklı olduğunu ama kaçınılmaz olmadığını kanıtlamaya kalkıştı. Bir kez işçi sınıfı ve köylülük, yalnızca geçici olarak da olsa, yalnızca 'bugünlük' de olsa, yalnızca 'seçimlerdeki zayıflıkları' nedeniyle de olsa, 'hesap dışı bırakıldı' mı, tabii ki devrim, bırakın kaçınılmaz olmayı, olanaklı değildir. Ama liberal cömertlik ne Purishkevich ve Romanov'un sınırsız iktidarını, ne de, hem olgunlaşan proletarya, hem aç ve sefil köylülük arasında güçlenen devrimci direnişi yok göstermez. R-kov'un sorunu Marksist çizgiyi terk etmiş olmaktır. Devrimci Sosyal Demokratlar (Komünistler — *İ.S.*) bu çizgiyi izlerler ve her zaman, her koşul altında ve olanaklı biçimde, yığın toplantılarında, Üçüncü Duma kürsüsünden, İşçi Temsilcileri Sovyetleri'nin toplantılarında ya da en barışçıl ve legal işleyen işçi derneklerinde yapılan konuşmalarda, bu direnişin desteklenmesi, güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve tam zaferin kazanılması yönünde doğru dürüst kanalize edilmesi için ısrar ederler. Tüm tezlerinde N. R-kov bu çizgi yerine, yeraltına itilmiş gücü görmeyi reddeden, 'uygar Junkerler'e 'dönüşmekte' olan Purishkevichlerden ya da 'ılımlı ilerici' Milyukovlardan başka herşeyi görmeyi reddeden liberalin çizgisini geçirmiştir.

"Bu tüm *Nasha Zarya* ve Stolipin işçi partisine özgü, özel bir körlük türüdür. İşçi partisinin legalleşmesi konusunda yapılan aşırı güçlü vurgu, liberal at gözlüklerinin neden olduğu körlükten doğan bu olguyla yakından bağlıdır. 'Bir uzlaşma kaçınılmaz' olduğuna göre, kaçınılmaza karşı savaşmanın bir anlamı yoktur ve işçi sınıfının yapabileceği tek şey, tam gelişmiş burjuva sisteminin öteki sınıflarını örnek almak ve bu sistemin ücra bir köşesinde kendine küçük, mütevazi, alelade bir yuva ayarlayabilmektir. Legalist propagandanın gerçek anlamı budur...

" 'İşçi sınıfının çıkarlarını korumak için 'legal bir birlik'in bu gerçek anlamı, R-kov'un yazısında çok net yansıyor. Açıktır ki 'belli güçler' böyle bir birliğe... asla izin vermezler. Açıktır ki bunun 'uygulanması'nı asla kabul etmeyeceklerdir. Yalnızca kör liberaller bunu göremezler. Ama sosyalizm kılıfı altında, emekçi yığınlar arasında *liberal* propaganda yayan entellektüellerin bir *birliği* halihazırda uygulanmakta olan birşeydir. Bu 'birlik', *Nasha Zarya* ve *Dyelo Zhizni* yazarlarından oluşuyor. R-kov, açık bir örgüt varolmazsa savaşım kaçınılmaz olarak (!) anarşist karakter kazanacak, eski sloganlar cansız yazı oldu, taktikler 'itiş kakış'a indirgenmemeli, yeni 'birlik', 'şiddetin kullanılacağı bir devrime ihtiyaç olduğuna ilişkin *hiçbir düşünce*' beslemiyor vb. diyor. Böyle derken R-kov'un 'dalgalandırdığı', onların 'sancağı'dır, liberalizmin ideolojik sancağıdır. Entellektüellerin bu liberal, dönek propagandası bir gerçektir, oysa açık bir işçi sınıfı birliği yalnızca gözboyamacadır. İşçi sınıfının çıkarlarının, liberallerce anlaşılan biçimde, liberal savunusu için bir birlik bir gerçektir. *Nasha Zarya* bu birliktir, bugünkü Rusya'da işçilerin 'açık ve geniş siyasal örgütlenmesi' ise zavallı, boş ve aldatıcı bir liberal hayaldir.

"Legal olarak çalışan sendikalar örgütlemek, bugünkü koşullarda bunların ne geniş, ne 'siyasal', ne de sağlam olamayacağının farkında olduğumuz sürece, yararlıdır. Ama işçilerin, şiddet kullanımına ilişkin her türlü fikri *dışlayan* siyasal bir birliği gibi liberal kavramlar yaymak boş ve zararlı bir uğraştır." (Lenin, *agy,* c.17, s.356-358)

Legal olabilmek için devrimci yöntemleri reddeden bir partinin programında en ileri, sosyalist uzak amaçlar da yazılı olsa, bu o legal partinin liberallerle uzlaşmacı varlığını ortadan kaldırmaz:

*(Devamı sayfa 12'de)*

*(Baştarafı sayfa 11'de)*

"... R-kov'un oluşturmak istediği birliğin programında 'üretim araçlarının kamu mülkiyetine dayalı yeni bir toplumu kurmak', vb. de olsa farketmez. ... R-kov, içinde bulunduğumuz dönemin, bugünkü dönemin siyasal görevlerinden konuşurken, liberal bir ilkeler sistemi savunuyor." (Lenin, *agy,* c.17, s.322)

Legal işçi partisi konusuna ilişkin bir başka yazısında Lenin, bu istemin anlamını daha da geniş olarak şöyle anlatıyor:

"*Luch* ve *Nasha Zarya*'da likidatörlerin hâlâ savundukları 'açık işçi partisi' ya da 'açık bir parti için savaşım' sloganını ele alalım.

"Bu Marksist, proleter bir slogan mıdır, yoksa liberal, burjuva bir slogan mıdır?

"Yanıt, likidatörlerin ya da öteki gurupların tutumunda ya da planlarında değil, bugünkü dönemde Rusya'daki toplumsal güçlerin ilişkisinin analizinde aranmalıdır. Sloganların anlamını, yazarlarının niyetleri değil, ülkedeki *tüm* sınıf güçleri arasındaki ilişki belirler.

"Feodal kafalı toprak sahipleri ve *onların* 'bürokrasisi', siyasal özgürlüğe yönelmiş her türlü değişmeye düşmandır. Geri ve yarı feodal bir ülkedeki ekonomik durumu nedeniyle burjuvazi özgürlük için uğraşmak *zorundadır.* Ama o, halkın hareketliliğinden, gericilikten korktuğundan *daha çok* korkar. Bu doğru, 1905'te özel bir netlikle yansıdı ve işçi sınıfınca tam olarak anlaşıldı ama oportünistlerce ve yarı-liberal entellektüellerce anlaşılmadı.

"Burjuvazi hem liberal hem karşı devrimcidir. Onun alay konusu olacak kadar aciz ve uyduruk *reformizmi* buradan kaynaklanır. O reformlar hayal eder ve yalnızca reformlar yapmayı reddetmekle kalmayıp, yapılmış reformları bile geri çeken feodal kafalı toprak sahipleriyle gerçek bir hesaplaşmaya girmekten korkar. Reform vaaz eder ve halk hareketinden korkar. Toprak sahiplerini kovmaya çabalar ama onların desteğini kaybetmekten ve *kendi* imtiyazlarını kaybetmekten korkar. Üç Haziran sistemi sınıflar arasında bu ilişki temelinde kurulmuştur ve feodal toprak sahiplerine sınırsız iktidar, burjuvaziye imtiyazlar verir.

"Proletaryanın sınıf konumu, onun imtiyazlar 'paylaşmasını' ya da birisinin onları kaybetmesinden *korkmasını* tamamen olanaksız kılar. Bu nedenle bencilce dar, sıkıcı ve akılsız reformizm proletaryaya oldukça yabancıdır. Köylü yığınlarına gelince, onlar, bir yandan ölçülemez derecede ezilmiştir ve imtiyaz sahibi olmak yerine açlık çekerler, öte yandan kuşkusuz küçük burjuvadırlar, bu yüzden liberallerle işçiler arasında kaçınılmaz olarak sallanırlar.

"Nesnel durum böyledir.

"Bu durumdan net olarak çıkıyor ki açık bir işçi sınıfı partisi sloganı, sınıf kökeni olarak, karşı devrimci liberallerin bir sloganıdır. Reformizmden başka birşey içermez. Tek derinden demokratik sınıf olan proletaryanın, tüm demokratları etkilemek için liberallere karşı savaşma görevinin bilincinde olduğuna ilişkin bir ip ucu bile içermez. İçinde, feodal kafalı toprak sahiplerinin, 'bürokrasi'nin vb. tüm imtiyazlarının temelini kaldırmaya yönelik bir öneri bile yoktur. Siyasal özgürlüğün ya da demokratik bir anayasanın genel dayanağına ilişkin bir düşünce taşımaz. Bunların yerine, bu slogan, eskinin üstü kapalı bir biçimde yadsınmasını ve dolayısıyla döneklik ve işçilerin partisinin eritilmesini (likidasyonunu) ima eder.

"Kısaca. Bir karşı devrim döneminde bu slogan, liberal burjuvazinin kendisinin *uyguladığı* şeyin *ta kendisinin* işçiler arasında *savunusunu* yayar. Dolayısıyla likidatörler olmasaydı, akıllı burjuva Progresistler işçi sınıfına bunu savunacak entellektüeller bulmak ya da kiralamak *zorunda* kalırlardı." (Lenin, *agy,* c.19, s.160-161)

Legal işçi partisi bu anlama gelirken, ister illegal yerine, ister onun yanı sıra savunulsun, doğal olarak Bolveşikler iki türlüsüne de karşı çıktılar. İki partinin birlikte olması önerisine de "çifte girişli muhasebe defteri" dediler. (Lenin, *agy,* c.17, s.185) Çünkü varolan koşullarda, devrimci özünden ödün vermeyen legal bir program ve devrimci taktikleri legal olarak savunmak olanaklı değildi. O zaman illegal parti varken, yanı sıra legal parti kurulsa, yine bilinç bulanıklığı yaratacaktı. Aşamalı bilinç gibi, iki kanaldan iki ayrı düzeyde bilinç verilecekti. Oportünizmi besleyecekti. Oysa Bolşevikler legal olanaklardan, parlamentodan, vb. yararlanırken söyleyebildikleri, ya da duruma uygun formüle edebildikleri *devrimci* görüşleri-taktikleri yayıyorlardı.

Lenin, likidatörlerin "örgütlenme özgürlüğü" belgisine "liberal" diyor (Lenin, *agy,* c.18, s.243). Özellikle çelişkilerin savaş öncesi tüm dünyada sertleşmesiyle Lenin, parlamentodaki işçi temsilcilerinin parlamento platformundan şunu duyurmalarını istiyor: "Dünya işçi sınıfı, sosyalist bir partiye sahip olma hakkının tanınması için değil, *iktidar için,* toplumun yeni bir doğrultuda kurulması için savaşıyor." (Lenin, *agy,* c.18, s.414)

1917 Şubat devriminden sonra, Kadetlerin legal partiye izin verecekleri söylentisi çıkıyor. Bunun üzerine Lenin, bir mektupta şöyle diyor:

"Ama bu olmayacak. Birincisi Kadetler, Potresoflar ve şirketinden (Menşevik, sonra likidatör, sonra sosyal-şövenist—*İ.S.*) başka kimseye legal işçi partisi izni vermezler. İkincisi, eğer verirlerse, önceki gibi biz *kendi* ayrı partimizi kurarız ve *kesinlikle* legal çalışmayı illegalle birleştiririz.

"*Hiçbir koşulda* İkinci Enternasyonal gibi birşey yinelenmemeli! ... Kesinlikle *daha devrimci* program ve taktikler ... ve kesinlikle legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesi. Cumhuriyet propagandası, emperyalizme karşı savaşım, *eskisi gibi, enternasyonal* proleter devrimi ve 'İşçi Temsilcileri Sovyeti'nce (Kadet üçkağıtçılarınca değil) iktidarın ele geçirilmesi amacıyla devrimci propaganda, ajitasyon ve savaşım." Lenin, *agy,* c.35, s.296)

Lenin'in II. Enternasyonal gibi birşey dediği, legal olmak için devrimci programdan ve taktiklerden ödün vermek ve legalken illegal çalışmayı boşlamaktır. Lenin, legal parti için *eskisi gibi,* yani illegalkenki gibi devrimci propaganda sürdürmeyi, buna uygun devrimci programı koşul sayıyor. Bütün bunlar farklı zamanda, farklı koşullarda yaşanıyor, tartışılıyor ama yine de bugün Türkiye'deki sosyalist parti tartışmasına pırıl pırıl ışık tutuyor. Bugün Türkiye'de de tartışılan, tartışanların niyetlerinden bağımsız olarak, liberal bir sosyalist partidir!

# GELECEK ONUN

*Emine Engin*

Epey bir süredir yürüyen sol parti tartışması son sıralarda iyice yoğunlaştı.

## Kısa bir tarif

*Saçak* dergisinin panelinden sonra bir toplantı yapıldı. *Nokta, Yankı, Yeni Gündem, Gün, 11. Tez* gibi legal yayınların sayfalarında konuyla ilgili görüşler yayınlanıyor. Günlük gazetelerde konu oldukça sık yer alıyor. *Atılım* da görüş belirtti.

Legal plandaki tartışmada en çok sesi duyulanlar Doğu Perinçek, M. Ali Aybar, Murat Belge, Uğur Mumcu, Yalçın Küçük, Nail Satlıgan, Aslan Başer Kafaoğlu, Gencay Gürsoy, Çağatay Anadol ve Uğur Cankoçak...

Bu kişilerin hemen hemen hepsi sol bir partinin kurulmasından yana ama nasıl bir parti konusunu tartışıyorlar. Kimisi "sosyalist" bir parti olsun diyor, kimisi birleşik bir sol parti diyor. Kimisi şöyle, kimisi böyle bir sosyalist parti olsun diyor. Kimisi kalıcı bir parti, kimisi cephe benzeri geçici bir parti savunuyor.

Sol parti tartışması, daha çok, parti kurulsun diyenler arasında bir "nasıl" tartışması olarak sürüyor.

Başta sosyal demokratlar olmak üzere burjuvazinin Özal da dahil geniş bir kesimi, bu tartışmadan ve tartışılan partinin kurulmasından yana olduklarını belli ettiler ya da açıkladılar.

Kendi adı önerildiği halde Sadun Aren bu tartışmada yer almadı. Onun böyle bir partiye karşı olduğu söyleniyor. Tartışmaya katılmayıp susan birçok sol aydının da, susarak karşı bir tavır koyduklarını söylemek herhalde yanlış olmaz.

Ancak böyle bir partiye karşı tavrın gerekçeleri, nedenleri de son derece önemlidir. Bu açıdan susanların ya da karşı çıkanların tavrı, gerekçeler, nedenler belirince daha iyi anlaşılacaktır. Zira solda karşı çıkanlar arasında şimdilik üç ayrı gerekçe, neden mantığı gözlenebiliyor.

Bunlardan biri, sol parti tartışmasındaki birçok fikre katılıp, yalnızca zamanlamayı erken bulanlardır. Bu mantık sol parti tartışmasının mantığıyla özde ayrıdır, tek farkı zamanlamadadır.

İkincisi, *Atılım*'ın mantığıdır. *Atılım,* böyle bir parti kurulacağına resmi TKP ve sol birlik partileri legal olsunlar diyor. Böyle deyince, zamanlamayı da "hemen" diye öne sürüyor. Sol parti tartışmasının mantığından özde değil, yalnızca zamanlama ve platform farkıyla ayrılıyor.

Üçüncüsü de resmi değil, gerçek TKP'nin, *İşçinin Sesi*'nin mantığıdır. Bu mantık özüyle ve biçimiyle, hem sol partiyi savunanların mantığından, hem de yukarıda değindiğimiz, sol partiye sözde karşı çıkıp, onunla özde aynı düşünenlerin mantığından farklıdır.

Tartışmaya katılanlardan biri olan Çağatay Anadol, son *Yeni Gündem*'deki yazısında kendini, Marksizmi ikiye ayıranlardan, çağımızın Marksizminden kopanlardan farklı görüyor. *(Yeni Gündem,* sayı 17, s.38) Aynı yazar *Gün*'deki yazısında ise "hukuki meşruiyet uğruna mücadele sosyalist hareketin önde gelen görevlerinden birisi" diye yazıyor. *(Gün,* sayı 16, s.17) Bu "çağımızın Marksizmi"nin neresine sığıyor?

Aynı şekilde *Atılım* Marksist-Leninist geçinip, resmi TKP'ye ve sol birliğe legalite dileniyor. Dilencilik Marksizm-Leninizme nereden ve nasıl giriyor?

Kısacası, bugün sol parti kurulmasına ister karşı olsun, ister olmasın, ortalıkta "en sol" kılıkta dolaşan mantıklar bile hep aynı sağ, legalist, reformist telden çalmaktadır. Bunların tümüne karşı bizim mantığımız ise Marksizm-Leninizmin basit, duru, işçi mantığıdır:

"Dünya işçi sınıfı sosyalist bir partiye sahip olma hakkının tanınması için değil, *iktidar için,* toplumun yeni bir doğrultuda kurulması için savaşıyor." (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.18, s.414)

Türkiye işçi sınıfı da bunun için savaşıyor, savaşacaktır.

## Tartışmanın gösterdikleri

Tartışılan sol parti ama tartışmada gerçek sol için hayırlı yalnızca üç-beş fikir, onların da çoğu, legal kısıtlamalar nedeniyle ima yoluyla ortaya atıldı. Asıl olarak, hiçbir legal kısıtlamaya takılmadan ortalığa dökülenler ise şunlar oldu:

Marksizm-Leninizmin "bayatlığı"(!), illegal örgütlenmeye hakaret, geçmiş devrimci dönemin "özeleştirisi", işçi sınıfının parti anlayışına saldırı, ulusçuluk, sosyal demokrasi ile akrabalık...

Bugün Türkiye'de nasıl bir legal "sol" partinin kurulabileceği bu tartışmadan bellidir. Bu "sol" parti, bu tartışmadaki gibi, işçi sınıfını doğru yolundan çıkarma özelliği ağır basan bir parti olursa legal olabilecektir. Daha tartışma, bunu gösterme-ye yetmiştir.

İkincisi, tartışmaya katılanlar çok çeşitli fikirler öne sürdüler. Bunların bazılarına bu sayfalarımızda değineceğiz. Burada biz, başka temelde bir guruplama yapmak istiyoruz.

Bize öyle geldi ki çeşitli yayın organları ve paneller aracılığıyla tartışmaya katılanların tümünü ikiye ayırabiliriz.

Biri iyi niyetle yanlış yapanlardır. Çeşitli nedenlerle, geçmiş dönemin ağır baskılarının da etkisiyle doğruyu ve gerçeği



# İÇİN SAVAŞANLARIN

göremeyecek kadar karamsar bir konumda bulunan, ama iyimser olmaya çabalayan bu aydın kişilerin hareket noktası iyi birşeyler yapmaktır. Zaman bunların yanlışlarını düzeltme yönünde ilerleyecektir.

Ötekisi, gerçeği olduğu gibi gören, derin bir devrimci dalganın yaklaşmakta olduğunu sezen, tam da bu nedenle, adeta bilerek, işleri yanlış noktalara doğru sürüklemek, devrimi ertelemek isteyenlerdir. Zaman bu yanlışlarla cebelleşme, bunları ezme yönünde ilerleyecektir.

Tartışmanın gösterdikleri arasında saymak gereken üçüncü ve çok önemli bir nokta da III. Konferans kararlarımıza ilişkindir.

Konferans kararlarında işçi sınıfının öncü kesiminin gereksinimleri sıralanıyordu ve doğrudan bu kesime yönelmiş çeşitli hareketlerin bu gereksinimleri nasıl sömürdükleri açıklanıyordu. Sol parti tartışmasının tümü bu sömürünün bir aynası olmuştur.

Türkiye işçi sınıfının daha kendi adına siyaset sahnesine çıkmadığını, belki(?) 1990'larda çıkacağını söyleyen, Marksizmi sosyal demokrasinin kâh babası kâh ağabeyi ilan eden ve sosyal demokrasiyi rakip görmemeyi, dost görmeyi salık veren, Marksizmi bir ütopya olarak gören Doğu Perinçek bu sömürünün en "önde gelen" örneğini vermiştir.

Bakın ne diyor:

"...*Kendi yolunu kendi çizmelidir* bu parti ... Hiçbir parti başka ülke için doğru siyasetler, doğru taktikler çizemez." (*Saçak*, sayı 29, s.19-20)

İşçi sınıfının kişiliksizliğe haklı olarak duyduğu tepki, savaşımının yolunu kendisi çizme isteğini sömürüyor ve enternasyonalist sınıfsal kişilikli bağımsız tutum yerine "ulusal bağımsızlığı" koymaya çalışıyor. Ama iş sınıfsal bağımsızlığa geldi mi, Marksizmi sosyal demokrasiyle akraba çıkarıyor!

"...Geniş yığınlarla birleşmek, onları seferber etmek bir yasal parti imkanından sonuna kadar yararlanarak mümkün olacaktır. Posta kutusuna atılan kağıtlar ... küçük tekkeleri yaşatma, soldaki parçalanmayı bir anlamda sonsuzlaştırma ve dar görüşlülüğü sürdürme araçlarıdır." (*agy*, s.16)

İşçilerin birlik ve legal olanaklardan yararlanma isteğini, nasıl illegal çalışmaya karşı şantaj yaparak sömürüyor! Birlik istiyorsanız, legal olanaklardan yararlanmak istiyorsanız, dar görüşlülüğe ve tekkeciliğe karşıysanız, illegal çalışmayı bir kenara koyun ve gelin bizle birlikte legalist olun!

Düzen değişikliği gereksinimi ise aşırı bir sömürüyle karşı karşıya:

"Büyük bir değişimin koşullarının oluştuğu meydandadır. Bunu herşeyde görüyoruz. Biz bu düzen içinde sorunların çözüleceğini hiç sanmıyoruz." (*agy*, s.40)

"Bizce ... emekçi kitleler ... Türkiye'nin 2000 yıllarına damgalarını vuracaklardır." (*agy*, s.15)

Böylece Perinçek, düzen değişikliği gereksinimini yakalayıp, bunu sömürerek, değişikliği ta 2000 yıllarına ertelemeye çalışıyor.

Ancak, tartışmanın gösterdiği bir diğer nokta da şudur ki bu o kadar kolay olmayacaktır.

Sol parti tartışması, tartışmaya katılanlar arasında iyi niyetli kişiler bulunduğu halde, onların niyetinden bağımsız olarak, işçi sınıfını doğru yolundan çıkarma, legalist, pasifist, reformist bir yola sürükleme anlamı taşıyor. Gelgelelim bugün sınıfı yolundan çıkarmak için yapılanların düzeyi bile, sınıfın ne kadar ilerlediğinin bir göstergesi oluyor.

Tartışmada en yanlış fikirleri öne sürenlerde, en karamsar konumlarda duranlarda bile şu ya da bu ölçüde bir iktidar perspektifi var. Hem bu perspektifle konuşuluyor, hem de yanlış fikirlerle bu perspektif sulandırılıyor.

Geçen devrimci dönemde, oportünizm ve sosyal demokrasi nedeniyle, devrim hareketinin temel eksiği iktidara, erke el uzatmamak olmuştu. Yüzbinlerin katıldığı yığın eylemleri, yerel çatışmalar vb., iktidar yolunda birer basamak olmaktan çıkarılıp, kendi içinde amaca dönüştürülmüştü.

Bu tartışma da gösteriyor ki, bugün bu eksiğin dersi çıkarılmış, iktidar hedefi kafalara çakılmıştır. Bir yandan sınıfı yolundan çıkarmak isteyenlerin işi zorlaşmıştır, ama öte yandan, bu kez sulandırmalara karşı daha uyanık ve acımasız olmak gerekiyor.

## Legal sol partinin anlamı

Bu sayımızda, legal sol parti konusunda daha çok Rusya deneyimini yansıtan bir anahtar yazısı yayınladık. Bu yazı, kullanmasını, yararlanmasını bilenler için Marksizm-Leninizmin hâlâ ne denli pırıl pırıl bir anahtar olduğunu kanıtlıyor.

Anahtar'da Lenin, bugünün Türkiye'sinden çok farklı koşullarda bulunan Rusya'da legal işçi partisi kurma girişimlerinin liberal özünü sergiliyor. Koşullar farklı ama aynı devrimci mantık bugünün Türkiyesi için de geçerlidir. Buna kısaca bakalım.

Bugün Türkiye'de güdük mü güdük bir burjuva demokrasisi vardır. Legal sol partiyi savunanlar, partinin, demokrasinin genişlemesini bekleyemeyeceğini, demokrasinin gelişmesi için gerekli olduğunu söylüyorlar. Görünüşte çok savaşkan bir yaklaşım!

Burada öncelikle ne amaçlanıyor ve bu amaca nasıl ulaşılır sorularını yanıtlamak gerek.

Parti tartışmasında sık sık hedef olarak sosyalizm sözcüğü geçiyor. Ama sosyalizm ve demokrasi kavgası birbirinden ayrılmaz, dolu dizgin bir demokrasi kavgası verilmeden sosyalizme de ulaşılamaz. Nitekim, tartışmada geçen "sosyalizm" hedefine ulaşmadan çok önce, daha demokrasi kavgasında sorun çıkıyor.

Legal sol particiler, bugünkü güdük demokrasinin genişlemesiyle ulaşılacak bir demokrasi amaçlıyorlar. Anayasa ve bazı yasalar değişecek, legal bir sol, sosyalist, hatta komünist parti olacak ve seçimlere girecek, parlamento seçilecek ve ülkeyi yönetecek.

Batı tipi bir burjuva demokrasisi amaçladıklarını açıkça söyleyenler var. Ama söylemeseler de, bugünkü güdük legalite çerçevesinde sol bir parti kurmanın kendisi zaten fiilen bu anlama geliyor. Bugünün içine sıkışıp, *esnete esnete* amaca ulaşılacak. Amaç, bugünün esnetilmişinden başka birşey değil!

Bu Türkiye için tarihsel olarak geri bir hedeftir. "Ülkemizde anti-feodal çerçeveden çoktan çıkmış olan demokrasi savaşımı, artık ancak kapitalizmden sosyalizme geçiş olan bir üst çerçeve içinde verilebilir." (*Türkiye Komünist Partisi-İşçinin Sesi, Program*, s.26) Bununla bağlı olarak hedef Batı tipi burjuva demokrasisi değildir.

Bu yanlış ve geri bir hedeftir ama olur ya, bunun için uğraşanlar da çıkabilir. Nitekim burjuvazinin çeşitli kesimleri, en başta da sosyal demokratlar, bu hedefi savunduklarını söylüyorlar. Şimdi bunlara bir de legal sol parti eklenecek. Böylece derece farkıyla aynı şeyi savunduğunu söyleyenler çoğalacak.

Gelgelelim, Türkiye'de, Batı tipi burjuva demokrasisine nasıl varılabilir? Ya Türkiye bir zengince bir emperyalist ülke olur, o zaman işçi sınıfının, emekçilerin demokratik savaşımı reformlarla boğulabilir ve Batı tipi burjuva demokrasisi gelir. Ya da hedefe devrimle varılabilir.

Herkes on yılda bir darbe olduğundan şikayet ediyor. Bunun nedeni Türkiye burjuvazisinin, değil Batı tipi, Türkiye tipi bir burjuva demokrasisini bile yaşatacak olanaklara sahip olmamasıdır.

Öte yandan, "Türkiye'de yaşamın her alanında *demokratikleşme* toplumsal gelişme için kesin bir zorunluluk olmuştur". (*Program*, s.26) Bu temelde, sınıf çelişkileriyle örülü olarak korkunç bir demokrasi savaşımı yaklaşıyor.

Bunun karşısında, rejimi ya-

*(Devamı sayfa 14'te)*

## Parti anlayışına saldırmaları rastlantı mı?

İşçi sınıfımız, geçmiş deneyimden dersler çıkarmış, siyasal olarak büyük bir adım atmıştır. Bu durumla, örgütlenme düzeyi arasında bir açıklık vardır. Bugün esas eksiklik örgütsel alandadır.

Sınıf partisini arıyor. Tam böyle bir sırada, bakıyoruz ideolojik saldırılar da "parti modeli" konusunda odaklaşıyor. Bu bir raslantı değildir.

DSP'nin "tabandan kurulma" demagojisiyle açığa çıkan bu saldırı, Aybar'ın "Leninci modeli" bürokratik diye nitelemesiyle sürdü. Son sıralarda legal sol parti tartışmasının yoğunlaşmasıyla, saldırılar da ayyuka çıktı.

İşçi sınıfının gereksinim duyduğu partinin en temel özellikleri saldırıya uğruyor.

Legal olanaklardan yararlanan ama temel olarak illegal örgütlenen parti gerekiyor. İllegal örgütlenmenin "tehlikeleri, zararları" vb. sıralanıyor.

Sınıfın savaşımını ülke çapında birleştirerek, düzeni değiştirebilecek, devrimci, dolayısıyla esas olarak merkeziyetçi, ama merkeziyetçiliği olabildiğince demokratik olan bir parti gerekiyor. Bu kez merkeziyetçiliğin hiç sözü edilmeden, kanatlardan, demokrasiden, çoğulculuktan konuşuluyor.

Parti anlayışını bulandırmak için gösterilen özel çaba, yer yer gülünç tutarsızlıklarla açık düşüyor.

Örneğin Doğu Perinçek, kanatları olan parti istiyor. Sınıfın, ılımlı, radikal, köyle bağlı, köyden kopuk, küçük işyerinde çalışan, büyük işyerinde çalışan, vb. çeşitli kesimlerinin olmasını bunun nedeni olarak gösteriyor. Partinin bunların hepsini kapsaması gerekiyormuş. Dolayısıyla demokratik olması gerekiyormuş.

Ancak, işçi sınıfının ulaştığı siyasal düzeyi çok iyi görebilen Doğu Perinçek, aynı zamanda "öncü parti" nitelemesini de özellikler arasına katmak zorunda olduğunun farkındadır.

Sıra öncü parti nitelemesine gelince, bu kez işçi sınıfının, partide kanatlara temel oluşturduğu söylenen çeşitli kesimleri unutuluyor. Yalnızca geri, orta, ileri işçiler ayrımı yapılıyor. Partinin ileri, öncü işçileri kapsayacağı söyleniyor.

Bu durumda ortaya ilginç bir manzara çıkıyor. Öncü işçiler, türlü çeşitli fraksiyonlara bölünmüşler, demokrasicilik oynuyorlar. Böylece öncülük de suya düşüyor. Adeta öncü işçileri bölmek üzere, işçi sınıfını öncüsüz bırakmak üzere hazırlanmış ve bol demagojiyle süslenmiş bir parti modeli!

Sanıyoruz ki, *Yankı*'da, Perinçek'in öve öve bitiremediği öncü işçilerin, artık bu demagojilere karnı toktur.



*(Baştarafı sayfa 13'de)*
şatabilmekle emperyalistleşme - arasındaki bağı çok iyi gören burjuvazinin *tümü* Türkiye'nin emperyalistleşmesi için uğraşıyor. Ancak bir kesim, emperyalistleşmeden demokrasiyi genişletmek yanlısı değil ve dizginleri sıkı sıkıya tutmaya çalışıyor. Öteki kesimler ise, birşeyler yapılmazsa patlama olur korkusuyla derece derece demokrasi havariliği yapıyorlar.

Neden "havarilik" diye küçümsüyoruz? Çünkü burjuvazinin en sol kesimi bile, dünyada en çok iki şeyden korkuyor: Biri ölümse, öteki de devrim. Bu nedenle de, yığınların aktif katılımına dayalı, dolu dizgin bir demokrasi kavgası veremiyor. Sözde demokrasi istiyor ama devrim korkusundan, demokrasi düşmanlarıyla uzlaşarak, onlara patlama tehlikesini gösterip bazı imtiyazlar kopartarak, gıdım gıdım reformist bir biçimde ve mevcut legaliteye saygıyı yıkmama çabası içinde, legalitenin içine sıkışıp onu esnetmeye çalışarak, bol ve boş gevezeliğe dayalı liberal bir "demokrasi kavgası"(!) veriyor. Liberal çünkü yığınların aktif katılımıyla değil, legal çerçevede, legal yoldan değişmeye dayalı!

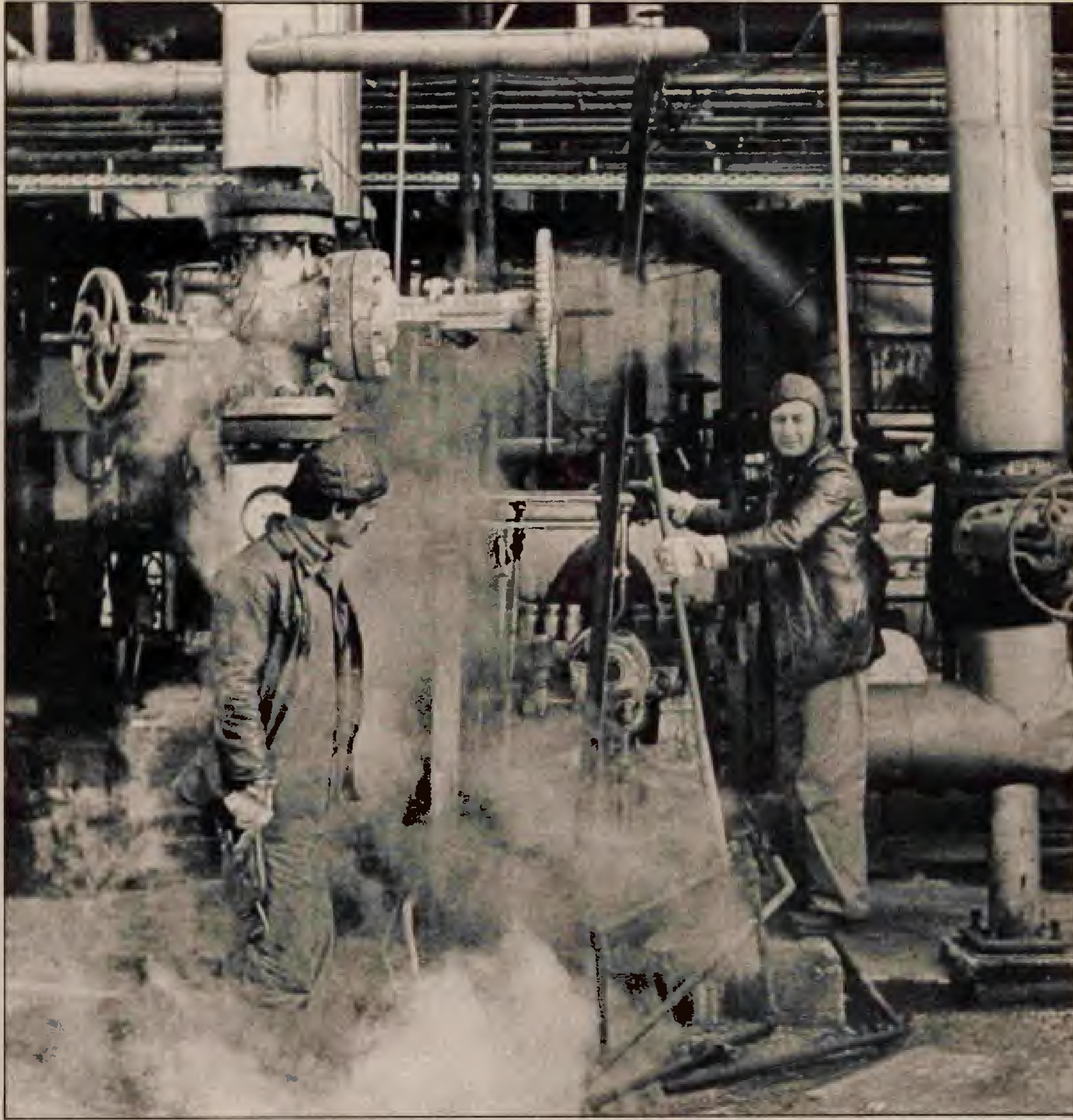
Bugün Türkiye'de Batı tipi bir burjuva demokrasisini bile korkusuzca, ikircimsiz olarak, gerçekten isteyen bir kişi ya da örgütün yapması gereken ilk iş, yığınları, en solu da olsa burjuvazinin her türlü etkisinden uzak tutmaktır. Bu etki, yığınların önüne set çekiyor, hedefe varmayı geciktiriyor, uzlaşmalar uğruna hedefi buduyor...

Oysa bugünkü çerçeve içinde kurulacak legal bir sol partinin kendisi, yığınlara bu etkinin başlıbaşına bir aracı olacaktır. Particilerin ne dedikleri hiç önemli değil. Biz icazetli olmayacağız diyorlar. Ama tartışmalarıyla, legal sol parti kurma fikirleriyle bile nesnel olarak, hali hazırda icazetliler.

Bugün devrimci siyaset izlemesi olanaksız, legal bir sol parti kurmak demek, demokratikleşmenin liberal yoldan sağlanmasını savunmak demektir. Bu ise demokrasi savaşımını hançerlemek, onun elini kolunu bağlamak demektir. İşin komiği, Batı tipi bir burjuva demokrasisinin bile yolunu uzatmak demektir.

Bu, burjuvaziyle uzlaşma anlamına geliyor. İşçi sınıfının, halkın bundan hiçbir çıkarı yok! Demokrasi kavgası açısından böyle bir uzlaşmanın hiçbir gereği yok! Dolayısıyla bu legal parti girişiminin sınıf özü burjuva, liberal olmaktan öteye geçemeyecektir.

Bugün legal sol parti kurmak, legal olanaklardan yararlanmak değildir. Legal olanaklardan, ancak o legaliteye *karşı* fikirler yaymak için yararlanılabilir ve sonuna kadar yararlanılmalıdır. Legal sol parti ise legalitenin faturası olarak devrimci siyaseti feda edip, mevcut legaliteye sol bir incir yaprağı olacaktır.



### Birkaç nokta daha

Bu konuda daha söylenecek çok şey var. Ancak biz bu yazımızda yalnızca birkaç önemli noktaya daha değinmekle yetinmek istiyoruz.

Anahtar'da Lenin'in de Rozkov'a karşı söylediği gibi, bir parti, devrimci siyaset izlemiyorsa, adı ve uzak hedefi ister sosyalist, ister komünist olsun, çok fark etmez.

Diyelim ki bu legal partinin adı sosyalist oldu. Programına bazı ileri hedefler koydu. Ama daha şimdiden "mevcut yasalara saygılıyız" diye defalarca tekrar ediyorlar. Bu parti legal olacaksa, "yasalara saygılı" olduğunu her an kanıtlayacaktır. Dolayısıyla kendi hedefinin yolunu kendi tıkayacak ve ancak burjuva sosyalist partisi olacak, hayrı, sosyalizme değil burjuvaziye dokunacaktır.

Bir başka nokta. Legal particiler sosyal demokrasiyi "düzen içinde" kalmakla suçluyorlar. Çok güzel ama kendileri de sosyal demokrasinin izinde yürüyorlar. Tartışmada ilan edilen akrabalık, dostluk vb. bir yana, seçtikleri yol aynıdır. SODEP'in SHP'leşmesi, DSP'nin meclise girmesi vb. icazet tartışmaları arasında, nasıl legalitenin içine sıkışıp kendine yer açarak olduysa, sol partinin yolu da nesnel olarak aynıdır. Lenin'in dediği gibi legal parti savunucuları, liberallerin yaptığını aynen işçi sınıfına öneriyorlar.

Üstelik bu liberal girişim, bir kahramanlık gibi gösteriliyor. Risk alacağız, almak gerek vb. deniyor. Türkiye'de siyaset riskler taşıyor. Sola doğru gittikçe riskler artıyor. Dolayısıyla, legal particiler, kendi sağlarına göre çok daha fazla risk alacaklardır. Ama sorun ne uğruna risk alındığı ve alınacak riskin, asıl, devrimci siyaset uygulayanların aldıkları risklerle karşılaştırılmasıdır. Öteki türlüsü biraz ayıp oluyor.

Başta da dedik. Parti tartışmasına katılanlar arasında iyi niyetli aydınlar da var. Bunlar, yapılanın gerçekten devrimci bir iş olduğunu sanıyorlar. Bunun nedeni içinde bulundukları yılgınlıktır. Yılgınlığın etkisiyle devrimciliğin bugün somut kaynağını, gücünü, yolunu göremiyorlar. Bir uzlaşmanın artık kaçınılmaz olduğunu düşünüp, riskler alıp, bari iyi bir pazarlık yapalım diyorlar. Oysa, niyetler ne olursa olsun, Lenin'in de dediği gibi bu liberal körlüktür. Pazarlığa gerek yok!

İşçi sınıfı kaynıyor. Eskişehir mitingi burjuvaziye derinden korku salmıştır. Türkiye, tarihinin en şiddetli sınıf savaşımının, en yüksek demokrasi kavgasının eşiğindedir. Hâlâ eşiğindeyse, bunun nedeni sınıfın örgütlülüğündeki eksikliktir. Ama bu eksikliği giderecek olan legal bir sol parti değildir.

Tam tersine, bu legal partinin tartışması bile sınıfın gerçek örgütsel gereksinimlerine, militan bir öncü parti anlayışına saldırı niteliği taşımıştır. Konunun, *Nokta*'da, hatta *Yankı*'da çarşaf çarşaf yer almasının bir nedeni budur.

Bir nedeni de kuşkusuz yapılan iğrenç "özeleştiridir". Yalçın Küçük, haklı olarak buna kızıp, ama özeleştiriye genelde karşı çıkıyor.

Özeleştiri bir araçtır. Hangi amaca hizmet ettiğine göre değerlendirilir. Sol parti tartışmasında, geçmiş devrimci savaşım için burjuvaziden özür dileme, burjuvaziye "günah" çıkarma amacına hizmet etmiştir. Yılgınlığın kaynağı küçük burjuvalıkta, liberal özentiliğinde aranacağına, geçmiş devrimci savaşın yenilgisinde aranmaktadır. Oysa bu yenilgi gelecek zaferin koşuludur.

Legal partinin daha tartışması göstermiştir ki legal olan sosyalizm ya da devrimcilik değil, işçi sınıfına liberal etkiler yaymak için hazırlanan bir platformdur.

Bütün bunları söyledikten sonra, şunu da eklemeden edemeyeceğiz. Legal sol parti kurulursa kurulsun. Burjuvazinin şupapları giderek sola kayıyor. İsterlerse resmileri de legal yapsınlar. Türkiye'deki derin devrimci dalgayı bu kez durduramayacaklardır.

Burjuvazinin yönetmesi giderek güçleşiyor. İşçi sınıfının eylemleri, savaşımı giderek güçleniyor. Ve parti sesleniyor: Gelecek onun için savaşanların!

## *Sosyalist parti panelinde illegal çalışmaya saldırıldı*

# Burjuvazi yalnızca polisiyle değil ideolojisiyle de sızar

*Saçak* dergisinin düzenlediği "sosyalist parti ve demokrasi" panelinde, sosyalistliğe de, demokratlığa da aykırı olarak, illegal çalışmaya saldırıldı.

Uğur Mumcu şöyle diyor:

"Nerede bir illegalite var, oraya kışkırtıcı ajan gelir... Değil yasadışı örgütleri yasal örgütleri bile saptırmaya çalışan insanlar vardır... Demek ki illegal çalışmanın topluma bir zararı da bulunmaktadır, amaçlarına da ulaşamamaktadır. İllegalite fetişizmi bir ölçüde bu illegal çalışmaya katılanlara bir çeşit manevi haz, tad verebilir ama tek sağlıklı yol yasal parti oluşturmaktır." *(Saçak*, sayı: 29, sayfa 26)

Murat Belge de Uğur Mumcu'yu tamamlıyor:

"Uğur'un da çok güzel anlattığı gibi illegal mücadeleler kendilerini hem kitlelerden koparırlar — tarihte gördük — hem de aynı zamanda ajan, provokatör sızmasına engel olamazlar. Türkiye'nin geçmişinde de var olan illegal partiler her zaman '350 üyeden 500'e çıkmayalım sonra içimize polis girer' demişlerdir. Ama 350 olarak kaldıklarında da içlerinden 10-12 tane polis her zaman çıkmıştır, bu engellenmemiştir. Dolayısıyla kitlelerle ilişki kurmanın legal yollarını terketmek bence son derece hatalıdır." (*agy*,, s.30)

Bunlara bir de Doğu Perinçek ekleniyor.

Böylece legal platformdan illegal çalışmaya karşı bol bol dil uzatılmış oluyor.

Bu, işçi sınıfının, bugün özellikle gerekli olan, illegal partide örgütlenmesini baltalama anlamı taşıyor. Aynı zamanda, legal kalıplara kısıtlı bir siyaset önerdiği için, sınıfın siyasal yolunu da bulandırma çabasını yansıtıyor.

Bu konuşmacılardan biri, salondan kendine legal nedenlerle cevaplayamayacağı iki soru sorulduğunda bunlara provokasyon diyebiliyor. Ama bu kişiler, illegal çalışanların aynı platformdan cevaplayamayacakları saldırıları rahatça yapabiliyorlar. Bırakalım sosyalistliği, bu demokratlığa bile sığmaz.

Arada bir, illegal çalışanlar da legal olsun, ben bunu da savunurum, diyerek kendilerini kurtardıklarını sanıyorlar. Ama illegal çalışanlar aynı platformdan, o anda cevap veremedikleri sürece, illegal çalışmaya yapılan saldırı demokratlıkla bağdaşmaz. Bu insanlar kendilerini liberallikten kurtaramayacaklardır.

Legal platformdan işçi sınıfına böyle zararlı fikirler yaymakta olanların, illegale sızacak polisin hesabını yapmaları gülünç kaçıyor. Burjuvazinin sol harekete şu ya da bu biçimde sızmasına karşılarsa, önce kendileri fikir değiştirsinler!

*Güney Afrika işçi sınıfı haykırıyor:*

# Kaybedeceğimiz yalnızca zincirlerimiz kazanacağımız koca bir dünya var

***Irkçı rejimin olağanüstü hal uygulamasına, tutuklama ve baskılarına karşı savaşımın başını işçi sınıfı çekiyor.***

***Güney Afrika işçi sınıfı bu gücüne reformlar vb. için değil devrim için savaşarak vardığının bilincindedir.***

Irkçı rejimin, 12 Haziran günü ilan ettiği olağanüstü hale dayanarak ülke çapında yoğunlaştırdığı karşı-devrimci şiddete işçi sınıfı ve emekçi halkın verdiği yanıt devrim savaşımını daha da yükseltmek oldu.

Olağanüstü hal ilanından bu yana binlerce komünist, devrimci gözaltına alındı. 120 örgütün herhangi bir konuda kamuoyuna açıklama yapması yasaklandı. İlk anda tutuklananlar arasında binlerce sendika lideri ve işyeri temsilcisi vardı. Tutuklamaları, olağanüstü hali protesto gösterilerinde en az bin kişi daha tutuklandı. Verilen rakama göre tutuklanan işçilerin yüzde 90'ı COSATU üyesiydi. Polis tutuklananlarla ilgili hiçbir açıklama yapmıyor ve halk arasında tutuklamaların çok daha geniş olduğu söylentileri dolaşıyor.

Irkçı rejim bir yandan Güney Afrika Komünist Partisi (GAKP), ANC, COSATU ve UDF üyelerini tutukluyor, öte yandan olağanüstü hal altında işbirlikçi Buthelezi'nin 15 bin kişilik gösteriler yapmasına izin veriyor. Ama bu gösteri, Buthelezi'nin kendi Zulu kabilesi içinde bile ne kadar güç kaybetmiş olduğunu gösterdi. Güney Afrika halkı, ırkçı rejimle artık bütünleşmiş olan Buthelezi'nin Lukatha hareketine karşı da savaş açtı. Söz konusu gösteriden dönenlerin otobüsleri taşlandı.

Olağanüstü hal ilanından bu yana Güney Afrika'da her türlü haber üzerinde çok sıkı sansür uygulanıyor. Bu nedenle gerçek rakamlar nedir bilmiyoruz ama resmi rakamlara göre halkla polis ve askerler arasında çıkan çatışmalarda günde en az yedi kişi ölüyor. Bu rakam olağanüstü hal ilanından önceki rakamın çok üstündedir.

Irkçı rejimin olağanüstü hal uygulamasına, tutuklama ve baskılarına karşı savaşımın başını işçi sınıfı çekiyor. İşçilerin gerçekleştirdiği süpermarket işgallerinden sonra Maden İşçileri Sendikası (NUM) üyesi işçiler, 2 Temmuz'dan itibaren maden ocaklarında işi yavaşlatma eylemlerine başladılar. Johannesburg'da gizlice toplanan COSATU Merkez Yürütme Komitesi ay sonuna doğru işyerlerinde protesto eylemleri yapmayı kararlaştırdı.

Bugün Güney Afrika işçi sınıfı, ırkçı rejime karşı savaşan tüm halk kesimlerinin önünde yürümekte, devrim hareketinin başını çekmektedir. Bu gerçek, geçtiğimiz 1 Mayıs gösterilerinde, Soweto ayaklanmasının 10. yıldönümü 16 Haziran kutlamalarında, olağanüstü hal uygulamasına karşı yürüttüğü savaşımda artık çok açık bir biçimde kanıtlanmıştır. Üstüne üstlük



Güney Afrika işçi sınıfı bu gücüne reformlar vb. için değil devrim için savaşarak vardığının bilincindedir. Şimdi Güney Afrika'da bu bilinç işçi sınıfından halk yığınlarına doğru yayılmaktadır.

Güney Afrika'daki devrim savaşımına verilen uluslararası destek de süratle artıyor. 28 Haziran'da yalnızca Londra'da ırkçı rejime karşı 100 bin kişinin katıldığı büyük bir yürüyüş yapıldı.

Hem Güney Afrika'da yükselen savaşım hem de artan uluslararası devrimci dayanışma karşısında, emperyalist ülkeler de ekonomik yaptırımlar konusunda geri adımlar atmak zorunda kaldılar. Amaçları bu ülkedeki kendi emperyalist çıkarlarını korumaktır. Bunun için bir yandan devrimi engellemek, Güney Afrika kapitalizmini kurtarmak için burjuvaziyi reformculuk yolunu tutması için sıkıştırıyorlar öte yandan ne olur ne olmaz düşüncesiyle devrim liderleriyle ilişkiler kurmaya özen gösteriyorlar.

Botha rejimi devrim hareketinin yükselişi karşısında havuç siyasetine sarılmış ama sopayı da bir türlü elinden bırakmamıştı. Ne reform vaatleri, ne baskı, terör devrim savaşımının daha da yükselmesine engel olabildi. Botha rejimi çareyi Soweto ayaklanmasının yıldönümü öncesinde ülke çapında olağanüstü hal ilan etmekte buldu.

Botha hükümetinin karşı-devrimci saldırısı geçtiğimiz günlerde çok önemli bir şamar yedi. NUM Başkanı James Matolatsi ve Genel Sekreteri Cyril Ramaphosa ülke çapında estirilen karşı-devrimci teröre rağmen Güney Afrika dışına çıkmayı başardılar. İki sendika lideri İngiltere'deki Maden İşçileri Sendikası'nın kongresine katıldılar. İki devrimci işçi lideri İngiltere işçi sınıfı tarafından sevgiyle karşılandı. Güney Afrika NUM Başkanı ve Genel Sekreteri, İngiliz işçi sınıfını Güney Afrika'ya ekonomik yaptırım uygulaması için İngiltere hükümetini sıkıştırmaya çağırdılar.

İngiltere'deki görüşmelerden sonra savaşımı sürdürmek üzere Güney Afrika'ya döneceklerini açıklayan NUM Başkanı Motolatsi, ekonomik yaptırımlar konusunda şöyle dedi:

"Güney Afrika'ya karşı ekonomik yaptırım diyoruz. Bu bize zarar vermez, çünkü biz hiçbir şeye sahip değiliz. Kaybedecek hiçbir şeyimiz yok. 300 yıldan fazladır çekmekteyiz, hâlâ da çekiyoruz."

Gerçekten de Güney Afrika işçi sınıfının zincirlerinden başka kaybedeceği birşeyi yok ama kazanacağı koca bir dünya vardır.

*Ahmet Fırat*

## DÜNYA HALKLARI SAVAŞIYOR

● **Peru:** Sosyal demokrat Garcia yönetiminin hüküm sürdüğü Peru'da, günümüzde en koyu faşist bir yönetimin bile kolayca cesaret edemeyeceği korkunç bir katliama tanık olduk:

Luriganche, Callao ve El Fronton hapishanelerinde direnişe geçen Aydınlık Yol örgütü üyesi 400'e yakın tutuklu, polis ve ordu birlikleri tarafından hunharca öldürüldü. Garcia'nın tutukluların istemlerini görüşmeyi reddedip saldırı emrini bizzat verdiği bildiriliyor.

18 saat süren direniş boyunca öldürülen tutukluların sayısı 20'ydi. Geriye kalan tutuklular, direnişe son verildikten sonra yere yatırılıp başlarına kurşun sıkılarak öldürüldü.

Katliamdan sonra İçişleri Bakanı Salinas, isyanların geçtiğimiz günlerde Lima'da yapılan Sosyalist Enternasyonal toplantısında Peru'nun saygınlığına gölge düşürmek amacıyla düzenlendiğini söyledi. Bu korkunç katliamın tam da sosyal barış kuşları sosyal demokratların Lima'da yaptıkları toplantı öncesine rastlaması, sosyal demokrasinin çirkin içyüzünü bir kez daha açık etmiştir.

● **Nikaragua:** ABD Kongresi sonunda tükürdüğünü yaladı ve Kontralara devrim hükümetine karşı savaşımı yeniden yükseltebilmeleri için 100 milyon dolar yardım verilmesini kabul etti. Bu yardım karşı-devrim çetesine silah ve araç-gereç olarak verilecek. Ayrıca Kontraların eğitimi için daha fazla uzman, subay görevlendirilecek.

Bilindiği gibi ABD Kongresi 1982'den bu yana Kontralara yardımı reddediyor ama Kongre'nin reddettiği yardım miktarının çok üstünde örtülü kaynaklar Kontralara aktarılıyordu.

Kongre'nin Kontralara yardımı kabul etmesi ABD Kongresi açısından kuşkusuz önemli bir geri adımdır. Ama Nikaragua cephesinde fazla bir değişiklik getirmeyecektir. Yıllardır Kongre'nin kabul ettiği 100 milyon dolarlık yardımdan çok daha fazlasını alan Kontralar Nikaragua devrimi karşısında zavallı bir hale düşmekten kurtulamamıştır. Bundan sonra da kurtulamayacaktır.



İŞÇİNİN SESİ YAZIŞMA ADRESİ: P.O.